

Poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i predškolske dobi

Valter, Dora

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:415839>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-06**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

DORA VALTER

DIPLOMSKI RAD

**POTICANJE GLAZBENO-STVARALAČKOG
INTERESA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI**

Zagreb, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Zagreb

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Dora Valter

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: Poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i
predškolske dobi**

MENTOR: Dr. sc. Blaženka Bačlija Sušić

Zagreb, rujan 2019.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. GLAZBENO STVARALAŠTVO DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI.....	3
1.1. Važnost glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u djetetovu razvoju	5
1.2. Svijest odgojitelja o važnosti glazbeno-stvaralačkih aktivnosti za dječji razvoj.....	8
1.3. Odgojiteljev interes i potencijal za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti	11
1.3.1. Odgojitelj kao motivator	14
1.4. Glazbena darovitost djece	16
2. NAČINI POTICANJA DJEČJEG GLAZBENO-STVARALAČKOG INTERESA.....	18
2.1. Aktivnosti za poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa.....	19
3. PRIKAZ ISTRAŽIVANJA	29
3.1. Problem i cilj istraživanja	29
3.2. Hipoteze istraživanja	29
3.3. Metodologija istraživanja	30
3.4. Uzorak ispitanika.....	30
3.5. Instrument istraživanja.....	31
4. REZULTATI I ANALIZA ISTRAŽIVANJA	32
4.1. Rezultati online upitnika.....	32
5. ZAKLJUČAK	46
LITERATURA	47
6. PRILOG.....	50
6.1. Online anketa.....	50
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA.....	53

POPIS SLIKA

Slika 1. Primjer ritmiziranog govora (Gospodnetić, 2015)	21
Slika 2. Primjer ozvučenja pjesme „Djeca i maca“ (Gospodnetić, 2015)	22
Slika 3. Primjer mijenjanja ritma i naglasaka uz pjesmu „Koka i pilići“ (Gospodnetić, 2015)	24
Slika 4. Primjer komponiranja riječi i melodije na pjesmu „Krumpirko“ (Gospodnetić, 2015) ...	25

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1. Razlike po spolu	32
Grafikon 1. Razlike po spolu	32
Tablica 2. Godine radnog staža	33
Grafikon 2. Godine radnog staža	33
Tablica 3. Dobna skupina djece u kojoj odgojitelji trenutno rade	34
Grafikon 3. Dobna skupina djece u kojoj odgojitelji trenutno rade	34
Tablica 4. Učestalost provedbe glazbeno-stvaralačkih aktivnosti	36
Grafikon 4. Učestalost provedbe glazbeno-stvaralačkih aktivnosti	37
Tablica 5. Vrste glazbenih aktivnosti koje odgojitelji provode u svojem radu	38
Grafikon 5. Vrste glazbenih aktivnosti koje odgojitelji provode u svojem radu	39
Tablica 6. Najčešće korištena sredstva za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa	40
Grafikon 6. Najčešće korištena sredstva za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa	41
Tablica 7. Procjena interesa djeteta za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u skupini ..	42
Grafikon 7. Procjena interesa djeteta za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u skupini	43
Tablica 8. Prema Vašem mišljenju, procijenite slažete li se s navedenim tvrdnjama u potpunosti/donekle/nimalo.	44

SAŽETAK

Djetetov glazbeno-stvaralački proces započinje od njegova rođenja putem istraživanja zvukova i tišine. Djetetu je važno da stvara, izgrađuje, bude motivirano i ono ima stalnu potrebu za time. Poznato je da kroz dječje sudjelovanje u glazbenim aktivnostima i njegovim sve većim razvojem interesa za ove aktivnosti, ono lakše rješava matematičke probleme, razvija emocionalnu inteligenciju, ali i razvija vještine kao što su komunikacijske, emocionalne, socijalne, motoričke i intelektualne. Kako bi dijete razvijalo glazbene kompetencije nužno mu je omogućiti kvalitetne poticaje kao i glazbene aktivnosti koje odgojitelj može planirati, no vrlo često one se nameću i spontano, kroz dječju igru. Osim kvalitetne materijalne pripreme, veliku važnost u djetetovu glazbenom razvoju treba pridodati i okruženju u kojem dijete uči, razvija, povezuje i usavršava glazbene kompetencije.

Svako dijete ima predispozicije za glazbene aktivnosti, a zadaća odgojitelja je da dječje glazbene sposobnosti razvija te na taj način omogući optimalni glazbeni put. Stoga se od odgojitelja se očekuje kontinuirano cjeloživotno usavršavanje u metodici glazbene kulture, odnosno razvoju glazbenih kompetencija kako bi na taj način doprinio obogaćivanju njegove uloge u djetetovom cjelovitom razvoju.

Cilj glazbenih aktivnosti, koje su detaljno objašnjene u radu, ponajprije su usmjerene na razvoj dječjeg sluha, kreativnosti, motorike, pamćenja, uočavanja, osjećaja za glazbenu estetiku i grupno izvođenje, empatiju za drugu djecu. Dijete koje slobodno iznosi vlastito mišljenje, ideje i emocije kroz glazbu jača vlastito samopouzdanje te ga glazba dovodi do osjećaja sreće, zadovoljstva i veselja.

Istraživanjem se željelo utvrditi koje glazbeno-stvaralačke aktivnosti odgojitelji provode u svom radu, koliko često ih provode i potiču, koje sadržaje koriste za provedbu glazbeno-stvaralačkih aktivnosti te utvrditi kako se slažu s tvrdnjama koje za cilj imaju osvješćivanje važnosti glazbenih aktivnosti. Rezultati istraživanja ukazuju da odgojitelji osluškiju djecu i njihove ideje, a interese koriste u osmišljavanju glazbenih aktivnosti. Odgojitelji se slažu da glazba utječe na dječji cjeloviti razvoj te u skladu s time, svakodnevno provode glazbene aktivnosti, najčešće slušanje glazbe.

Ključne riječi: *glazbeni interes, glazbene aktivnosti, važnost glazbeno-stvaralačkih aktivnosti, odgojitelji*

SUMMARY

A child's musical-creative process starts from its birth through the exploration of sounds and silence. It is important for a child to create, to build and to be motivated, what is more a child has a constant need for that. It is known that through child's participation in musical activities and its increasing interest for music, a child solves mathematical problems faster, develops emotional intelligence and also it develops skills such as communicational skills, emotional skills, social skills, motor skills and intellectual skills. As to ensure that a child develops musical competences it is vital to provide quality stimulus as well as musical activities which an educator can plan, but more often than not those activities provide themselves spontaneously through play. A part from quality material preparation, a big part of a child's musical development is the environment in which a child learns, develops, connects and perfects musical competences.

Each child has qualities for musical activities, and an educator should develop a child's musical abilities in a manner which creates an optimal musical passage. An educator is expected to be a part of a constant lifelong learning of the musical methodology which enhances the modern roles in education.

The main goal of musical activities, which are explained in detail in the further text, should firstly be oriented at the development of child's hearing, creativity, motor, memory, insight, the feeling for musical esthetics and group performance, empathy for other children. A child which freely states its opinion, ideas and emotions via music enhances its own self-esteem and lets the music bring a feeling of happiness, satisfaction and joy.

The research was meant to deduce which musical-creative activities educators conduct in their work, how often they conduct and encourage them, which content they use for the implementation of musical-creative activities and to define how well they match the statements that claim the importance of musical activities. The research results indicate that educators listen to children and their ideas, and use their interests in designing music activities. Educators agree that music influences children's overall development and accordingly carry out music activities on a daily basis, most often listening to music.

Key words: musical interest, musical activities, the importance of musical-creative activities, educators

UVOD

S obzirom na važnost kreativnosti u suvremenom društvu, njezino poticanje osobito se očekuje od umjetničkih područja, pa tako i glazbenog (Bačlija Sušić i Sućeska Ligutić, 2017). Poticanje djetetovog kreativnog potencijala putem glazbeno-stvaralačkih aktivnosti potrebno je njegovati, osvješćivati i bogatiti kod djeteta od strane odgojitelja, ali i svih osoba koje se bave odgojno-obrazovnim radom.

U današnjem suvremenom društvu gdje je većina stvari gotov proizvod uvijek dostupan nadomak ruke svim ljudima, dječje stvaralaštvo vrlo malo dolazi do izražaja. „Nasuprot stvaralačkom procesu važniji je produkt koji vodi do nagrade, priznanja na natjecanju, nastupu i sl. Umjetnička izvedba tako postaje reproduktivni rezultat koji ima određenu komercijalnu vrijednost“ (Bačlija Sušić, 2018, str. 76). Kako bi dijete razvijalo svoj stvaralački potencijal i uspjelo u suvremenom društvu važno je poticati njegov stvaralački, odnosno kreativni potencijal koji dovodi do osjećaja sreće, zadovoljstva i veselja. Izvorno, čisto dječje glazbeno stvaralaštvo nalazi se „tamo gdje se ono osjeća bez kontrole odraslih, dok se s druge strane neadekvatnim odgojnim vođenjem djeteta kroz njegovo djetinjstvo koči njegova stvaralačka sposobnost“ (Bačlija Sušić i Sućeska Ligutić, 2017, prema Bašić 1971, str. 78).

Govoreći o glazbenom obrazovanju, puno pažnje se posvećuje reproduktivnim aktivnostima, dok važnost glazbeno-stvaralačkih aktivnosti ne dolazi do izražaja u onoj mjeri koja bi bila poželjna. Ne potiče se razvoj divergentnog mišljenja i kreativnog potencijala. „Glazbene aktivnosti koje se provode u vrtićima većinom su reproduktivnog karaktera, dok se malo pažnje posvećuje glazbenim aktivnostima koje doprinose razvoju djetetova inherentnog kreativnog potencijala“ (Bačlija Sušić, 2018, str. 64). Ista autorica navodi da bi glazba trebala predstavljati radost i uživanje, a ne se temeljiti samo na kontinuiranom ponavljanju tema koje odgojitelj predstavlja djeci (Bačlija Sušić, 2018, prema Slunjski, 2013). Nasuprot ovakvom pristupu, prioritet je potrebno dati aktivnom stvaranju i doživljavanju glazbe bez obzira na usvojenost glazbenih vještina i znanja.

U skladu s navedenim, pozornost treba usmjeriti na razvoj stvaralačke slobode djeteta. Kao cilj pedagoškog procesa ističe se „razvoj djetetova estetskog potencijala, poticanje i upoznavanje

ljepote te pružanje mogućnosti djetetova doživljaja glazbene umjetnosti“ (Bačlija Sušić, 2018, prema Pesek, 1997, str. 68).

U dječjem glazbeno-stvaralačkom procesu nije bitan rezultat, produkt stvaranja, već proces njegova izražavanja i stvaranja koje se treba javiti kao spontana aktivnost kod koje nije poznat krajnji ishod. Nije dakle važan cilj koji će dijete ostvariti nego proces koji se sastoji od igre, samostalnog izražavanja i otkrivanja popraćen dječjim veseljem.

Dječji doživljaj glazbe očituje se u njegovoj zanesenosti i uživiljenosti tijekom glazbeno-stvaralačkih aktivnosti, a misija svakog odgojitelja je da nastoji očuvati dječji stvaralački potencijal na njegovom putu odrastanja. Koliko se s djetetom njeguje kreativnost i stvaralaštvo putem glazbenih aktivnosti, to će njegova mašta i interes za glazbu sve više rasti. Možda će se upravo putem glazbenih aktivnosti izraziti djetetov inherentan kreativni potencijal. Upravo zbog te činjenice, odgojitelji moraju biti svjesni važnosti svoga doprinosa djetetovom cjelovitom razvoju putem glazbe.

1. GLAZBENO STVARALAŠTVO DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

„Glazbeno stvaralaštvo odnosi se prije svega na stvaranje pojedinca najčešće s namjerom da se stvori određeno glazbeno djelo koje predstavlja zatvorenu cjelinu sa svojim početkom, sredinom i krajem“ (Svalina, 2010, str. 2). Dječje glazbeno stvaralaštvo uključuje aktivnosti u kojem djeca mijenjaju riječi pjesme i njenu melodiju, variraju tempo, dinamiku, karakter u pjesmi, improviziraju na udaraljka koje su samostalno izradila, oponašaju i odgonetavaju zvukove. „Aktivnost se može provoditi sa svom djecom (onom koja se odazovu), u manjim grupama i individualno“ (Gospodnetić, 2015, str. 60). Originalnost je osnovna značajka stvaralaštva. Stvaralaštvo se često povezuje s kreativnošću i improvizacijom. Radost, ushićenje, radoznalost često ukazuju na dječje kreativno ponašanje. Gospodnetić (2015) ističe da dječja kreativnost već postoji u njihovoj osobnosti i da se ona ne treba razvijati. Važno ju je poticati te pružiti djetetu mogućnost da slobodno izrazi svoj kreativni potencijal koji je kod djeteta inherentan. Dijete ga spontano izražava putem glazbeno-stvaralačkih aktivnosti. Pritom je osobito važno ne sputavati, ispravljati i raznim metodama pokušati usmjeravati djetetove stvaralačke aktivnosti nego pustiti dijete da se slobodno izrazi.

„Glazba je sveprisutna u životima djece te predstavlja značajnu sastavnicu djetetova cjelovitoga razvoja“ (Bačlija Sušić, 2018, str. 64). „Ona je tonska umjetnost koja zvukovima djeluje na osjećaje slušatelja“ (Gospodnetić, 2015, str. 22). Glazbeni odgoj utječe na formiranje dječjeg pozitivnog stava, ponašanja i potrebe za glazbenom umjetnošću. Značajan čimbenik u glazbenom poticanju i razvoju predstavlja okruženje u kojem djeca žive. Izlaganje bogatom glazbenom okruženju također može biti ključno za djetetov razvoj. Temelj spontanog stvaralačkog izraza djeteta putem glazbe stvara se sudjelovanjem u raznim oblicima glazbenih aktivnosti (pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i stvaralački rad).

Djetetov glazbeno-stvaralački proces započinje od njegova rođenja putem istraživanja zvukova i tišine, stoga je važno bogatiti djetetovo okruženje koje kasnije može biti ključan čimbenik u njegovom glazbenom razvoju. Uz navedeno, istraživanja ukazuju da glazbeni razvoj dojenčadi započinje u maternici reakcijom na glazbene stimulacije i zvuk (Bačlija Sušić, 2018). Svoje prve glasove (gukanja, grgljanja) dijete prihvaća s radošću te postaje svjesno vlastitog stvaranja zvuka

koje može kontrolirati. Također, utvrđeno je da djeca nakon što se rode mogu prepoznati skladbu koju im je majka puštala dok su bila u njenom trbuhu. Takvi primjeri jasno ukazuju da dijete uspješno pamti kratke melodije koje je čulo i prije nego što se rodilo. Djetetu je važno da stvara, da se izražava, pri čemu je važniji sam proces stvaranja nego njegov učinak. Tako primjerice djeca često najprije istražuju i upoznaju instrument pri čemu nastaju njihovi prvi stvaralački izrazi. „Dijete u stvaralačkoj igri sudjeluje cijelim svojim bićem, ono je u tim situacijama posve angažirano, zaokupljeno, ali i otvoreno, spontano, kreativno i maštovito“ (Bačlija Sušić, 2018, str. 71). Djeca jednostavno uživaju u plodovima svog glazbenog izraza bez obzira na njegov rezultat.

„Stvaralaštvo, naročito glazbeno, tijesno je vezano s emocijama“ (Gospodnetić, 2015, str. 258). U igri, dijete ne pjeva da bi stvaralo glazbu tijekom aktivnosti – često nije ni svjesno da je to glazba – već zato što je radosno i svoje unutarnje osjećaje izražava pjevanjem, nerijetko stvaralačkim. „Dječje izmišljanje melodija je stvaralačko pjevanje bez obzira je li to pjevanje svjesno/voljno ili ne, želi li dijete izraziti pjevanjem neki sadržaj ili ne, je li namijenio slušaocu ili ne, je li u cjelini stvaralačko ili ne, koliki je stvaralački dio djeteta (riječi s melodijom, ili samo melodija na riječi ili bez njih, ili riječi na poznatu melodiju), je li stvorena pjesma artikulirana/cjelovita ili bezoblična, traje li izmišljanje pola sata ili nekoliko sekundi“ (Gospodnetić, 2015, str. 258-259).

Glazbena aktivnost treba predstavljati uživanje u glazbenom doživljaju i komunikaciji glazbenim jezikom (Bačlija Sušić, 2013, prema Slunjski, 2018). Hrvatska glazbena pedagoginja, Elly Bašić polazi od činjenice da je kod glazbe važno sačuvati slobodu i bogatstvo djetetove mašte unatoč nužnoj potrebi svladavanja tehničkih vještina i znanja. Kao temeljni oblik dječjeg glazbenog stvaralaštva ističe spontanu improvizaciju kao način obogaćivanja dječjeg izraza (Bašić, 1985). Ona potiče djetetov razvoj kreativnosti, spontanost i slobodni izraz već u prvim susretima s glazbom. U glazbenom obrazovanju međutim sve veći značaj dobiva tehnička spretnost i preciznost interpretacije, dok kreativnost i muzikalnost gube na važnosti. S obzirom na značaj kreativnosti u suvremenom društvu, upravo je važno poticati ove vrijednosti od djetetove rane dobi.

1.1. Važnost glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u djetetovu razvoju

Glazba ima nužan značaj za razvoj svakog djeteta, ali i odrasle osobe. Osim što pozitivno utječe na djetetove umne i fizičke sposobnosti, pomaže u razvoju pojedinca te omogućuje razvoj estetskih vrijednosti. Glazba je bitan čimbenik u procesu učenja te je sastavni dio obrazovanja. Moć glazbe, odnosno njenih elemenata (ritma, dinamike, tempa i melodije) potiče fizičke, emocionalne i mentalne odgovore. „Ranim poticanjem glazbom i njenim elementima omogućujemo da dijete uključi sva osjetila te na taj način bogati emocionalne i kognitivne sposobnosti“ (Majsec Vrbanić, str. 9).

Govoreći o važnosti glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u djetetovu razvoju, bitno je napomenuti da se upravo poticanjem istih kod djeteta razvija niz sposobnosti kao što su sluh, verbalno izražavanje, vid, učenje stranih jezika, sposobnost čitanja, socijalna prilagodljivost, matematička i kreativna sposobnost. Pomoću glazbe možemo razvijati navedene sposobnosti kod djece. Ukoliko dijete sudjeluje u glazbenim aktivnostima, primjerice sviranju, plesanju, pjevanju kod njega se mogu razviti sljedeće vještine:

- Komunikacijske vještine (verbalne i neverbalne)
- Motoričke vještine
- Vizualna i auditivna percepcija
- Slušna diskriminacija¹
- Kognitivni procesi poput pamćenja, opažanja, djelovanja i mišljenja
- Kreativnost i apstraktno mišljenje (Belajec, 2014)

Psihološka istraživanja dokazuju da djeca koja se tijekom predškolskog uzrasta neprekidno bave glazbom uspješno svladavaju problemske igre, a djeca u osnovnoj školi postižu bolje rezultate na testovima u odnosu na djecu koja nemaju glazbeno obrazovanje. Djeca povučenijeg karaktera te ona koja imaju problem prilikom socijalnog kontakta s djecom ili odraslim osobama, u glazbenim aktivnostima se mogu izraziti, a kroz igru i pjesmu postoji veća mogućnost razvoja empatije i samopouzdanja. U takvim situacijama, glazbene aktivnosti mogu poslužiti kao terapija (Breitenfeld i Majsec, 2011). Glazboterapija je pomno isplanirana i bazirana na kliničkim

¹ Mogućnost zapažanja u slušnom razlikovanju sličnih fonema ili riječi (npr. č – š, koza – loza).

procjenama te je kao takva je vrlo učinkovita u radu s djecom. Ukoliko dijete ima govorne i razvojne poteškoće, odstupanja u ponašanju, kratkotrajnu pozornost ili poteškoće u razvoju motoričkih vještina, glazboterapija može poslužiti kao dobar izbor u poboljšanju djetetova zdravlja.

Jedan od aspekta djetetovog glazbenog razvoja navodi da klasična glazba može učiniti dijete sposobnim prepoznati i razlikovati poznatu od nepoznate melodije. Tomu doprinose sinaptičke veze koje se stvaraju i bilježe u mozgu. Slušanje pjesama u ranim godinama postaje čvrst temelj za sposobnost pjevanja. Pjevanje je oblik jezične simulacije koje pomaže u pravilnom razvoju govorno – jezičnih organa (Đurđević, 2002).

Glazbena iskustva u djetinjstvu pomažu u razvoju mozga, u području čitanja i učenja materinskog i stranog jezika, razumijevanju govora. Na važnost igre u djetetovu razvoju ukazuje činjenica da djeca koja su uključena u igru koja za cilj ima edukativni karakter, postižu bolje rezultate, odnosno da se sadržaji i elementi koji su naučeni u takvoj igri pohranjuju u dugoročno pamćenje. Poznato je da djeca rado plešu dok istovremeno slušaju glazbu. Plesanje uz glazbu pomaže im u razvoju motoričkih sposobnosti, pamćenju i samoizražavanju (Marić, 2017).

Djeca koja više vremena posvećuju glazbi i koja su kontinuirano okružena njome imaju bolji napredak u tjelesnom i psihomotornom razvoju (slobodno se izražavaju, traže više pomagala i sredstava u svim aktivnostima, imaju bolju koordinaciju pokreta, dodaju složenije elemente u igru, nameću se kao vođa ili organizatori aktivnosti), u socioemocionalnom razvoju i razvoju ličnosti (dominiraju u vlastitoj skupini, prihvaćeni su, imaju jače samopouzdanje, pomažu i surađuju s drugom djecom, pokazuju više empatije, znatiželjni su, emotivni su i racionalni, teško ih je “varati”), u spoznajnom razvoju (uvijek imaju dodatnih pitanja i novih ideja, traže složenije zadatke jer im uobičajeni postaju dosadni, vole organiziranost i red, ustrajni su u svojim aktivnostima koje su započeli, spontano se izražavaju) te u govoru, komunikaciji, izražavanju i stvaralaštvu (imaju razvijeni aktivni govor, u rečenici upotrebljavaju sve vrste riječi, u dramskim igrama njihova kreativnost dolazi do izražaja, verbalno djeluju na ostalu djecu, snalažljiviji su od ostale djece) (Đurđević, 2002).

Okruženje u kojem se dijete nalazi, uvelike utječe na njegovu kreativnost, slobodu, ali i važnost za njegov razvoj. Bačlija Sušić (2018) ističe da je ono najznačajniji čimbenik u djetetovom stvaralačkom potencijalu. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i

obrazovanje, okruženje omogućuje (2014, str. 38-39) „kvalitetno okruženje djeci omogućuje istraživanje različitih (...) zvukova, tonova, melodija, glazbe i pokreta. Okruženje za učenje treba biti multisenzorično, tj. djecu poticati na istraživanje i angažiranje različitih senzoričkih modaliteta (istraživanje tekstura, mirisa, zvukova, tonova, melodija, pokreta i sl.)“.

Iz navedenih primjera može se zaključiti da aktivno bavljenje glazbom, ali i samo glazbeno okruženje pozitivno utječe na djetetov psihički, ali i kreativni razvoj. Glazbeno-stvaralačke aktivnosti pomažu djetetu da izrazi svoje emocije, da se opusti i lakše komunicira i stupa u kontakt s drugom djecom i odraslim osobama, oslobađa svoj unutarnji nemir. One mu omogućuju da se neometano kreće prostorom i uživa u blagodatima glazbe. Govoreći o važnosti glazbeno-stvaralačkih aktivnosti, istraživanja pokazuju da djeca koja su rasla u poticajnom glazbenom okruženju pokazuju razvijenije ritamske i melodijske sposobnosti, što se očituje u prepoznavanju ritma ili melodijske fraze (Brđanović, 2015, prema Sergeant i Thatcher, 1974). Osim pozitivnog psihičkog razvoja, glazba doprinosi pravilnom razvoju govorno – jezičnih organa, lakšem savladavanju matematičkih problema, jačanju vještina komunikacije, razvija sluh, ali i doprinosi boljem akademskom uspjehu.

1.2. Svijest odgojitelja o važnosti glazbeno-stvaralačkih aktivnosti za dječji razvoj

„Temeljna odgojiteljska kompetencija podrazumijeva kompetenciju za učenje koja ujedno obuhvaća spremnost, otvorenost i sposobnost cjeloživotnog učenja“ (Habuš Rončević, 2014, str. 180). „Profesija odgojitelja uključuje dinamičan, složen, ali i trajan proces koji podrazumijeva stručno usavršavanje“ (Miočić, 2012, str. 77). Odgojitelj mora biti otvoren za profesionalno napredovanje, nove spoznaje i kontinuirano usavršavanje. Zbog društvenih promjena i zahtjeva u dječjem okruženju, odgojitelj treba imati potrebu za stalnim propitivanjem vlastitih kompetencija te se prema njima prilagoditi novonastalim situacijama.

Šamanić (2014) navodi da budući odgojitelji, odnosno studenti predškolskog odgoja već pri prvom susretu s kolegijem Glazbena kultura, pokazuju osjećaj straha od sviranja i nesigurnost prilikom pristupa instrumentu. Autorica navodi da strah nije samo rezultat manjka vježbe ili nerazumijevanja kolegija već da je problematika u nemogućnosti sviranja instrumenta tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Tijekom studija, od odgojitelja se očekuje znanje i minimalna ovladanost instrumentom. Glazba koja treba biti sveprisutna u odgojnoj djelatnosti zahtijeva da je odgojitelj pripremljen za rad s djecom u području glazbe, ali i da voli glazbu koju će kasnije prenijeti djeci. Vedar, optimističan, vrsni poznavatelj glazbe potreban je djetetu da mu pomogne otkriti sve njezine ljepote i čari. Ako se student, odnosno budući odgojitelj ne uspije odvažiti i s vremenom ne oslobodi spomenutih problema, velika je vjerojatnost da će se u budućem odgojno – obrazovnom radu ponoviti isti problemi te kvaliteta glazbenog odgoja (koja je kod djece u ranoj dobi od velike važnosti) neće biti potpuna, odnosno onda možemo govoriti o neadekvatnoj naobrazbi odgojitelja.

Kontinuirano cjeloživotno usavršavanje u metodici glazbene kulture, odgojitelju obogaćuje suvremene uloge u odgoju i obrazovanju djece. Prema Habuš Rončević (2014) glazba je više nego ikada potrebna odraslima i djeci. „Preduvjet izgradnje kvalitetnog i zdravog društva podrazumijeva uvođenje djece u glazbenu kulturu, usvajanje mjerila za estetsko i kritično procjenjivanje glazbe, upoznavanje elemenata glazbenog jezika te razvijanje glazbene kreativnosti“ (Košta, 2009, str 114).

Svako dijete ima predispozicije za glazbene aktivnosti, a zadaća odgojitelja je da dječje glazbene sposobnosti razvija te na taj način omogući optimalni glazbeni put (Ercegovac – Jagnjić i Rončević, 2004). Roditelj ne mora znati odabrati dobru glazbu za dijete, no odgojitelj mora znati prepoznati dobru, estetski kvalitetnu glazbu. „U glazbenoestetskom okruženju dijete postepeno razvija svoj estetski odaziv koji postaje dijelom njegovih svakodnevnih aktivnosti“ (Sam, 1998, str. 57). Dijete nema veliku mogućnost odabira sadržaja koje će slušati u svojoj skupini stoga sluša glazbu koju odgojitelj (koji je glazbeni uzor djeci) odabire i prezentira svojoj skupini. Vrsta glazbe koju odgojitelj odabire treba kvalitetno i promišljeno utjecati na dječje emocije, raspoloženje i njegov odnos prema glazbi. Zbog te činjenice, od velike je važnosti odgojiteljevo znanje koje utječe na odabir kvalitetne i edukativne glazbe.

Odgojitelji su dakle dužni sustavno, planski i promišljeno provoditi kako reproduktivne glazbene aktivnosti tako i glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svom planu i programu. Cilj glazbenih aktivnosti u dječjem vrtiću je da odgojitelji nauče kako oplemeniti djecu glazbom (Gospodnetić, 2015). To podrazumijeva odgojiteljevu osviještenost i znanje da na metodički način prati i ispituje djecu, verificira i valorizira oblike i načine rada, kao i metodičke postupke.

Nedovoljne kompetencije odgojitelja i njihova nedovoljno razvijena svijest o važnosti poticanja dječje mašte utječe na potiskivanje djetetova kreativnog potencijala, odnosno zapostavlja se razvoj djetetovih kvaliteta, interesa i talenata. Glazbom i glazbenim aktivnostima treba se njegovati i poticati djetetov stvaralački potencijal. Utvrđeno je da upravo glazbeno-stvaralačke aktivnosti imaju veći utjecaj na glazbeni razvoj nego reproduktivne (Bačlija Sušić (2018), prema (Kratus, 2012; Wiggins i Espeland, 2012).

„Kao što je djetetu važniji proces od rezultata, tako i odgojitelj treba biti usmjeren na proces, a ne na rezultat kod djece prilikom sviranja, pjevanja, plesanja, pljeskanja“ (Gospodnetić, 2015, str. 259).

„U vrtiću, promišljenost odgojno – obrazovnih aktivnosti koje uključuju svrhovitost i smislenost predstavljaju najvažnije kriterije kvalitete“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014. str 51-52). Kako bi to bilo uspješno provedeno, treba stvoriti uvjete putem kojih će odgojitelji shvaćati dijete kao suvremeno i cjelovito biće, istraživača i stvaratelja znanja, socijalnog subjekta, a ne objekta s određenim potrebama, kulturom i pravima. Pedagoška

osposobljenost odgojitelja određuje kvalitetu kurikuluma predškole. Zbog toga pozornost treba posvetiti profesionalnom razvoju odgojitelja.

Četiri čimbenika koji smanjuju kreativnost ljudi su nadzor, pretjerana kontrola, kruti rokovi i procjenjivanje (Gospodnetić, 2015, prema Goleman, 2000). Navedeni čimbenici nisu nepoznati u odgojno-obrazovnoj djelatnosti. Odgojitelji koji žele djetetu što vjernije dočarati određenu pojavu, stvar, aktivnost, često rabe navedene čimbenike. Pritom se događa suprotno od onoga što su željeli postići (da dijete uspješno i s lakoćom savlada određenu aktivnost). Dječju zainteresiranost oslabljuju, djeci postaje dosadno, počinju ignorirati odgojitelja i zbunjena su. Stoga je važno da odgojitelj ima ne samo razvijenu svijest o važnosti glazbenih aktivnosti nego i o cjelokupnom načinu provođenja glazbenih aktivnosti u odgojno-obrazovnoj praksi.

1.3. Odgojiteljev interes i potencijal za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti

Glazbena naobrazba odgojitelja zahtijeva teorijsko i praktično poznavanje glazbene umjetnosti, razvijene glazbene sposobnosti te osposobljenost za glazbenu reprodukciju pjevanjem i sviranjem. „Praktične glazbene vještine uvjetovane su razvijenošću glazbenih sposobnosti, glazbenom pismenošću, motivacijom studenata za kontinuirani rad, osobnim stavovima, nastavnim metodama i oblicima rada“ (Nikolić i Ercegovac – Jagnjić, 2010, str. 24). Nerijetko se događa da odgojitelj u najboljoj namjeri želi što bolje usmjeriti djecu na glazbenu aktivnost, no tada često sputava dječju kreativnost izjavama („Budi miran!“, „Sjedi i lijepo sviraj!“, „Ne tako, krivo radiš! Ja ću ti pokazati kako se to radi!“). Samim time što odrasle osobe dječju aktivnost nazivaju „nabijanjem“ i „bukom“, a u glazbi ne prepoznaju prve znakove kreativnosti, budućeg talenta i dječje zanimanje za glazbu, nesvjesno sputavaju djecu i nesvjesno im govore „ovo što radiš nije dobro“ i „loše ti ide, prestani!“. Takav zabrinjavajući stav, prema Gospodnetić (2015) u sebi sadrži nerazumijevanje sadržaja za koje djeca pokazuju veliku radoznalost i ushićenje te nerazumijevanje načina dječjeg izražavanja (koji je odraslima često nerazumljiv, predstavlja opterećenje i dovodi do stanja stresa). Time se ometa spontani tijek događaja koji treba biti prirodan i optimalan za svako dijete. Kada djeca ne dobiju pohvalu, topao pogled i odobravanje odrasle osobe onoga što rade, osjećaju se zbunjeno i krivo, kao da govore „Ne razumijem što traže od mene“ te često odustaju i prestaju sa svojom aktivnošću trenutno ili za stalno jer misle da ono što rade nije dobro. Razumljivo je da prvi dječji pokušaji sviranja nisu glazbeno i intonativno precizni u svaku notu, no s ohrabrenjem koje dobiva od odrasle osobe i odgojitelja, dijete će postati samouvjerenije i hrabrije te će se lakše nositi s izazovima koji su pred njime.

Cilj odgojitelja je očuvati djetetov stvaralački potencijal. Svaki put kad dijete dobiva kvalitetno izvorno viđenje, prirodnim nagonom počinje stvarati gledajući odraslu osobu (odgojitelja) kao uzor i znalca u određenom području. Današnje uloge odgojitelja obuhvaćaju širok raspon aktivnosti, ali i odgovornosti. Kako bi uspješno ovladali vještinama (kreirali okruženje u kojem se dijete nalazi, pratili dječji interes, odgovarali na radoznala dječja pitanja, u igri sudjelovali kao suigrač, planirali i organizirali aktivnosti) odgojiteljima je (osim motiviranosti i ljubavi prema poslu) potreban interes, ali i potencijal za provođenje aktivnosti. Zajčić (2016) ističe da je djeci

potreban odgojitelj koji voli i zna pjevati, koji vlada dovoljnim brojem pjesama, prepoznaje i zna čitati notni tekst, a najvažnije od svega da ima ljubavi za glazbu. Najvažniji je dojam, radost i entuzijazam koji će prenijeti na djecu svojom pjesmom i glasom.

Glazbeno obrazovanje odgojitelja u odgojno – obrazovnoj praksi je zasigurno od velike koristi, no nije neophodno. Nije važno posjeduje li odgojitelj iznimnu glazbenu darovitost jer se glazbene sposobnosti mogu razviti. Prethodno glazbeno obrazovanje odgojitelja često doprinosi boljim spoznajama, doticajem s instrumentom, učenjem solfeggia i aktivnim sviranjem djeci može boljem prenošenju glazbenih znanja i vještina djetetu, no isto tako zainteresiran i motiviran odgojitelj može doprinijeti poticanju djetetova glazbenog razvoja bez obzira na to posjeduje li dodatno glazbeno obrazovanje. Važno je da odgojitelj djeluje uvjerljivo, samouvjereno te mu djeca vjeruju prilikom upoznavanja s instrumentom i provedbe glazbenih aktivnosti. Glazbeno kompetentan odgojitelj može prepoznati glazbeno darovitu djecu, svojim pjevanjem potaknuti dijete na točnu intonaciju, govoriti o svom glazbenom iskustvu, ali i biti uzor djetetu koje pokazuje interes za sviranje određenog glazbenog instrumenta. Pri svemu tome osobito je važno da odgojitelj djetetu prenosi svoju ljubav i interes za glazbu. O sveukupnoj i zaokruženoj cjelini koje dobiva smisao u interakciji odgojitelj glazbenik – dijete, možemo govoriti tek onda kada odgojitelj na dnevnoj, tjednoj ili mjesečnoj razini više puta njeguje glazbene aktivnosti u svojoj odgojnoj skupini. Svoj glazbeni potencijal treba kontinuirano prenositi djeci doprinoseći time kulturi i kontekstu odgojno – obrazovne ustanove u kojoj djeluje. Za poticajnu glazbenu atmosferu u skupini potrebna su osnovna znanja o glazbi, pri čemu je osobito poticajno ukoliko je i sam odgojitelj kreativni stvaralac. „Njegova je glavna uloga je da ne zakoči dječji emotivni kreativni sklop“ (prema Gospodnetić, 2015, str. 263).

Ukoliko odgojitelj nema dovoljno glazbenih kompetencija ili se u svom dosadašnjem radu nije susretao s glazbenim aktivnostima, dužan je usavršiti svoje vještine jer prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) cilj predstavlja cjelovit djetetov razvoj, njihov odgoj i učenje kao i razvoj njihovih kompetencija. Dijete koje ne dobiva adekvatnu naobrazbu iz bilo kojeg područja zakinuto je za učenje koje onda nije razvojno i cjelovito. Kvalitetno obrazovanje i kontinuirano usavršavanje profesionalnog odgojitelja ostvaruje se „iznutra“, tj. od odgojitelja i stručnih djelatnika. Jačanje potencijala odgojitelja vodi k unapređenju odgojne prakse i trajnosti sveukupnih promjena. Takav način zahtijeva spremnost odgojitelja na

prihvatanje i aktivno provođenje učenja, no ne povremenim aktivnostima već zahtijeva kontinuirani proces učenja odgojitelja, ali i svih djelatnika ustanove.

1.3.1. Odgojitelj kao motivator

Dijete je po vlastitoj prirodi radoznalo, aktivno, istraživačko i kreativno biće koje svoje kompetencije želi pokazati i razvijati u mnogim aktivnostima, a posebice u glazbi. „Dijete je kreativno biće sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalima“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014, str. 32).

Sva djeca imaju potrebu za glazbom, ali se po svojim mogućnostima, interesima, sposobnostima međusobno razlikuju. Razlike je moguće zapaziti u sluhu, sposobnostima zapažanja i reagiranja, u stvaralačkim sposobnostima i interesima za vrstu glazbe, osjećaju za ritam, glazbenom pamćenju. Polazeći od zadataka glazbenog odgoja koji su namijenjeni djeci predškolske dobi moguće je pravilno, prema djetetovim mogućnostima, usmjeravati glazbene sposobnosti kod djece. Temeljni zadatak odgojitelja je znati uočiti, ali i razvijati interes za glazbu kod djece te im pokušati pobuditi želju za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima poput pjevanja, slušanja glazbe te plesanju i sviranju uz glazbu. (Habuš Rončević, 2014).

„Odgojatelj treba motivirati djecu glazbom, a motivirati glazbom znači potaknuti nešto s određenom svrhom“ (Sam, 1998, str. 66). Motivirati ujedno znači i obrazložiti što zahtijeva odgojiteljevo znanje, pripremljenost, vrsnost određenog područja putem kojeg djecu motivira za glazbu. Razlog motivacije za glazbu uvijek treba imati isti cilj – doseći kvalitetu glazbe u kojoj će dijete uživati i veseliti joj se. Kad ga se motivira, dijete se stavlja u prirodnu situaciju. Mlađe dijete doživljava glazbu kao igru, dok starije dijete svjesno ulazi u glazbenu situaciju putem glazbenih elemenata i glazbala. Ulazeći u glazbenu aktivnost, dijete zna da ga očekuje uživanje u glazbi jer je već prethodno usvojilo glazbene spoznaje i iskustva koja mu omogućuju da je njegovo uživanje u glazbi jače i efikasnije. Na taj način dijete u glazbenim aktivnostima osjeća glazbu, prepušta joj se te svjesno djeluje u aktivnostima. (Sam, 1998).

U osnovnim glazbenim područjima: slušanju, pjevanju i sviranju, prema Sam (1998) motivacija može biti glazbeni ritam (brojalica, ritmička igra), slušna igra (zvukovima, tonovima), igra glazbenom dinamikom (tiho, glasno, umjereno glasno), igra glazbenim tempom (sporo, brzo, umjereno brzo), slušno prepoznavanje poznatih pjesama, prepoznavanje poznatih glazbala po zvuku te prepoznavanje poznatih vrsta glasova (dječji, ženski i muški).

Nadalje, glazbena motivacija dijeli se na neposrednu i posrednu. U neposrednoj glazbenoj motivaciji verbalna priprema je svedena na minimum dok se od odgojitelja iziskuje da svojim stvaralačkim sposobnostima stvori poticajnu situaciju putem glazbenih instrumenata, pjevanja, sviranja i toplog ugođaja te da u svakom trenutku vlada glazbenom situacijom. U posrednoj motivaciji odgojitelj djetetu zaobilaznim putem približava glazbu jer se ovom motivacijom ne stvara okruženje u kojem dijete čuje, spoznaje i doživljava glazbu, odnosno ne stvara se glazbena situacija. Zbog toga postoji verbalna motivacija koja metodičkim postupcima: razgovorom, usmenim izlaganjem, tumačenjem, objašnjavanjem, pripovijedanjem približava glazbu.

U svemu što radi, odgojitelj treba biti uzor i model glazbene kreativnosti jer ga djeca uvijek promatraju. On je odgovoran za dječji uspjeh, ali i neuspjeh kako u svim aktivnostima, tako i u glazbenim. Glazbene kreativnosti i sadržaje koje kreira (nalazeći inspiraciju u stručnoj literaturi, prethodnim iskustvima, znanjima kolega odgojitelja, spoznatim idejama tijekom stručnog usavršavanja, dječjem interesu, multimediji, ali i suradnji s roditeljima i osobama glazbenicima) treba prezentirati sa svrhom razvoja dječjeg glazbenog interesa. Odgojitelj ne mora uvijek imati pripremljene pjesme, poticaje, instrumente. Dovoljan je spontani dječji poticaj koji će odgojitelja usmjeriti da na temelju usvojenog iskustva zapjeva ili zapleše s djecom neovisno nalazi li se u dvorištu ili u vrtićkoj sobi. Glazbena motivacija može spontano naići u dječjoj grupi. Odgojitelj bira pjesme na temelju uzrasta grupe, ali i dječjem interesu: primjerice u pjesmi koja spominje godišnje doba (jesen, proljeće) i njene plodove i životinje („Berem, berem grožđe“, „Lastavica“), cvijetu koje je dijete donijelo u grupu („Proljeće je procvalo“, „Visibaba“), dijelovima tijela („Gdje su vaši prstići“, „Širi, širi ručice“), životinjama („Jastreb, koka i pilići“, „Leti pčela malena“).

Miočić (2012) tumači da je odgojitelj dužan osvještivati vlastite kompetencije kojima ujedno posvećuje želju za razvojem i usavršavanjem. „Pod time se podrazumijeva kontinuirano profesionalno učenje odgojitelja za vlastitim kompetencijama kao i za glazbenim kompetencijama“ (Miočić, 2012, str. 80). Kvalitetan i odgovoran odgojitelj treba uvidjeti svoje glazbene sposobnosti kao i nedostatke glazbenog znanja i vještina. Problem rješava nadogradnjom i obogaćivanjem vlastitih znanja. Umjetničkim sadržajima prenosi stečena glazbena znanja u rad s djecom dok istovremeno bogati kulturu predškolske ustanove. Na taj način osviješten odgojitelj pridonosi razvoju svoje ličnosti, predškolske ustanove, ali i vlastitoj kulturi življenja.

1.4. Glazbena darovitost djece

Darovitost kao pojam, označuje čovjekovu izuzetnost u svakom pogledu i doživljava se kao privilegija. (De-la Motte-Haber, 1999). Darovito dijete treba imati bolji učinak u glazbi od druge djece, brže rješavati glazbene zadatke ili vrlo rano pokazivati glazbenu sposobnost koju njegovi vršnjaci iskazuju puno kasnije. Ono što čini u glazbi, čini jednostavno, lako, bez napora i s lakoćom. Odraslim osobama dječje glazbene sposobnosti su puno dojmljivije nego što je to slučaj s drugim sposobnostima.

Za razvoj glazbene darovitosti kod djeteta presudne su složene mentalne funkcije uz značajan udio genetike, ali i vlastite aktivnosti svakog pojedinca. „Presudne su godine najranijeg djetinjstva te poticajna socijalna sredina“ (Miočić, 2012, str. 75). Govoreći o poticajnom socijalnom okruženju, misli se o povoljnom, odnosno nepovoljnom glazbenom okruženju, tj. stimulaciji u djetetovoj obitelji i odgojno-obrazovnoj instituciji. Ukoliko dijete nije u doticaju s bilo kojom umjetnošću, sporije će se razvijati od ostale djece, odnosno djeca koja su često u doticaju s umjetnošću, općenito u velikoj su prednosti od djece koja su lišena takve okoline.

Glazbeno darovita djeca započinju pjevati ranije negoli druga djeca, imaju sposobnost ponavljanja melodije nakon prvog slušanja, nerijetko se opredijele za sviranje instrumenta te kasnije svoje glazbeno stvaralaštvo pokazuju u obliku transponiranja melodija u nove tonalitete i u improvizaciji. Nadalje, osobine glazbeno darovite djece su: iskazivanje velike kreativnosti prilikom stvaranja novih ideja, iznimnost u ostvarivanju rezultata, brzo učenje i ponavljanje, iskazivanje jake želje za vježbom, znanjem, razumijevanjem (Borota, 2016). Winner (2005) ističe da je najraniji znak glazbene darovitosti djeteta njegov interes za glazbu kao i uživanje u njenom zvuku i sposobnost da pjesmu koje je čulo, precizno otpjeva. Nerijetko glazbeno darovita djeca precizno otpjevaju svaki ton, imaju velik raspon glasa, samoinicijativno prate melodiju govorom tijela, prepoznaju i imenuju tempo, ritam, melodiju i karakter glazbe (Đurđević, 2002). Takva sposobnost omogućuje mu glazbeno pamćenje za koju mnogi znanstvenici smatraju da je najvažnija kad se govori o glazbenom talentu.

Nakon što prepozna glazbeno darovitu djecu, odgojitelj treba okruženje u kojem dijete boravi opremiti bogatim poticajima, izazovima i mogućnostima u kojima će dijete steći osjetilna i doživljajna iskustva kroz proces vlastite aktivnosti. Pritom odgojitelji prihvaćaju dječju maštu,

zanimanja, kreativnost i postupke kao posebnu vrijednost te pomaže djetetu razviti pozitivnu sliku o sebi (Mesaroš i Valić, 2002).

Često se događa da se dijete (ili odraslu osobu) proglasi antitalentom ili darovitim jer je uspješno ili neuspješno reproduciralo poznatu melodiju. Međutim, pjevanje melodije je samo jedan od brojnih elemenata pomoću kojih se provjerava glazbeni sluh. Djeca koja manje pjevaju, povučeni su ili očigledno negoduju tijekom provedbe glazbenih aktivnosti, vjerojatno imaju loše iskustvo ili situaciju s osobom koja im je rekla da šuti jer krivo pjeva. Takav stav je neprihvatljiv i loš za dijete jer ga u potpunosti obeshrabruje za daljnje istraživanje glazbene umjetnosti. U takvoj situaciji, odgojitelj mora puno napora, uvjeravanja, opuštanja, motivacije i pomoći uložiti kako bi mu dijete povjerovalo da uistinu može točno pjevati i da ponovno krene voljeti glazbu.

Odgojitelj koji u svojoj odgojno-obrazovnoj skupini radi te koji želi još uspješnije raditi s darovitom djecom mora biti otvoren za nove ideje, kreativnost, kontinuirano usavršavanje, praćenje, evaluaciju, dokumentiranje dječjeg napretka, težiti proširivanju i produbljivanju teorijskog i praktičnog znanja te biti spreman na samorefleksiju, ali i vlastito mijenjanje. Navedene složene, zahtjevne zadaće zahtijevaju vrijeme i strpljenje odgojitelja kao i cijelog stručnog tima u kojem odgojitelj djeluje. Moguće ih je ostvariti timskim pristupom u radu, ali i u ozračju u kojem je prisutno povjerenje, suradnja i prihvaćanje (Mesaroš i Valić, 2002).

2. NAČINI POTICANJA DJEČJEG GLAZBENO-STVARALAČKOG INTERESA

U djetetovom svakodnevnom okruženju nalazi se mnoštvo zvukova, tonova i šumova. Oni bude želju za istraživanjem i otkrivanjem kako nastaje zvuk, od kuda dolazi, tko ga proizvodi, gdje se skriva, zašto je nekada glasan, a nekada tih, zbog čega je brz, a zbog čega spor. Poticanje glazbom djetetu otkriva jedan novi svijet koji neće samo doprinijeti slušanju i razvoju lijepoga prema toj vrsti umjetnosti već će pomoći i u razvoju osjetilnosti slušanja, razvoju fine motorike prstiju, uočavanju i povezivanju (oko-prsti), usvajanju verbalne i neverbalne komunikacije. Dječji pokreti do treće godine sadrže ritmičnost, a glasanje melodiju.

Dijete ima potrebu za istraživanjem i slobodom izražavanja koja ga potiče na hrabrost i koja je ujedno osnova stjecanja pozitivne slike o sebi. U svakodnevnoj interakciji s glazbom, dijete postaje kreativnije za nju, ali i za druga područja umjetnosti. Glazba može biti snažan poticaj za sve aktivnosti jer se uz nju lakše uči i stvara, doživljava ju se kroz emocije, ona potiče na stvaralaštvo. „Kroz nju se lako i prirodno izražava“ (Markovska, 2004, str. 330).

Dječje glazbene improvizacije započinju u predškolskoj dobi, a odgojiteljevim poticajima i poticajima iz okoline mogu se dalje razvijati. Dječje glazbeno stvaranje koje potiču glazbene igre (primjerice izmišljanje teksta na poznatu melodiju ili izmišljanje melodije na poznati tekst) nastaju iznenada i spontano. Iako djeca stvaraju sama, odgojitelj daje smjernice.

Glazba može biti poticaj svim odgojnim područjima jer ona pozitivno utječe na djetetov razvoj, maštu, kreativnost, emocije. Jedan od načina poticanja dječjeg glazbenog stvaralaštva nalazimo u djetetovim spontanim glazbenim improvizacijama. One započinju u predškolsko doba, a razvijaju se ukoliko dijete ima poticaj odraslih osoba.

„Jedan od načina poticanja glazbenog stvaralaštva je usvajanje fonda pjesama i recitacija“ (Gospodnetić, 2015, str. 260). Na temelju toga, kod djece se razvijaju nove ideje i kreativnost. Odgojitelj raznim glazbenim aktivnostima potiče djecu na slušanje, izradu vlastitih instrumenata, kreativnost, zaključivanje, razmišljanje. „Imajući u vidu spoznaje o razvoju djetetovih glazbenih sposobnosti potrebno je osmisliti glazbene aktivnosti koje će kroz igru omogućiti djetetu što uspješnije ostvarivanje ciljeva glazbenog odgoja, a to je estetski odgoj“ (Miočić, 2012, prema

Dobota, 2007, str. 76). Bačlija Sušić (2018, str. 76) navodi da bi se glazbene aktivnosti „trebale provoditi radi njihove vlastite vrijednosti, a ne kao sredstvo koje pridonosi razvoju drugih vrijednosti“.

Cilj glazbenih aktivnosti ponajprije bi trebao biti usmjeren na razvoj dječjeg sluha, kreativnosti, motorike, pamćenja, uočavanja, osjećaja za glazbenu estetiku i grupno izvođenje, empatiju za drugu djecu.

Dječje glazbeno stvaralaštvo koje potiču glazbene igre (primjerice izmišljanje teksta na poznatu melodiju ili izmišljanje brojalice, osmišljavanje melodije na poznati tekst) nastaju iznenada i spontano. Dijete spontano, u igri, počinje pjevušiti već poznatu melodiju ili samostalno izmisli novu. Nerijetko se događa da se ne može prisjetiti poznate melodije u potpunosti, pa na poznatu melodiju, dodaje svoju vlastitu, odnosno onu koja je baš u tom trenutku njemu najprikladnija. Na taj način nastaju glazbene igre, kao primjerice izmišljanje teksta na poznatu melodiju. Osim što doprinose kreativnosti i mašti, ova vrsta glazbenih igara omogućuje lakše povezivanje, pamćenje, ali i doprinosi povezivanju već naučenih glazbenih melodija i pjesama.

2.1. Aktivnosti za poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa

Najčešće vrste glazbenih aktivnosti koje se provode u predškolskoj ustanovi prema Gospodnetić (2015) su:

1. Igre s pjevanjem
2. Obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
3. Obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)
4. Aktivno slušanje glazbe
5. Poticanje dječjeg stvaralaštva
6. Sviranje na udaraljkama

(Gospodnetić, 2015, str. 60)

Ista autorica ističe da se u odgojno – obrazovnoj praksi u radu s djecom najčešće koriste samo prve tri vrste glazbenih aktivnosti (igre s pjevanjem, obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme) te obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)).

Svako dijete može uspostaviti dodir s glazbom. Sve glazbene aktivnosti ujedno razvijaju senzibilitet te čuvaju stvaralačko i samostalno mišljenje ako djetetu omogućimo samostalno stvaranje koje se može razvijati kroz poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa. Pomoću navedenih primjera za poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa odgojitelj planira aktivnosti u kojima motivira djecu na glazbeno stvaralaštvo (Gospodnetić, 2015, str. 263-273):

- **Osluškivanje, oponašanje, odgonetavanje zvukova**

„Djeca osluškuju kakav zvuk proizvodi predmet kad padne sa stola i tepiha, kakva je razlika između zvuka kamenčića i stakla“ (Gospodnetić, 2015, str. 266). Takvi zvukovi se mogu oponašati i ustima.

Prilikom odgonetavanja zvukova, djeca iza paravana ili zatvorenih očiju pogađaju instrument, što se radi drvenim štapićem (njime se udara o drveni, stakleni stol, vuče se po podu, baca na pod) ili se listaju stranice knjige, plješeće, skače, lupka nogom o pod, baca lopta) (Gospodnetić, 2015).

- **Tjeloglazba (Body – percussion)**

Vlastitim tijelom dijete stvara melodije. U tjeloglazbi može cvokotati jezikom, otvarati i zatvarati usta i pritom cvokotati ustima, brzo otvarati i zatvarati zubiće, lupkati nogama, pljeskati. To može raditi bez ili s ritamskim predloškom s audio uređaja (Gospodnetić, 2015).

- **Mali orkestar**

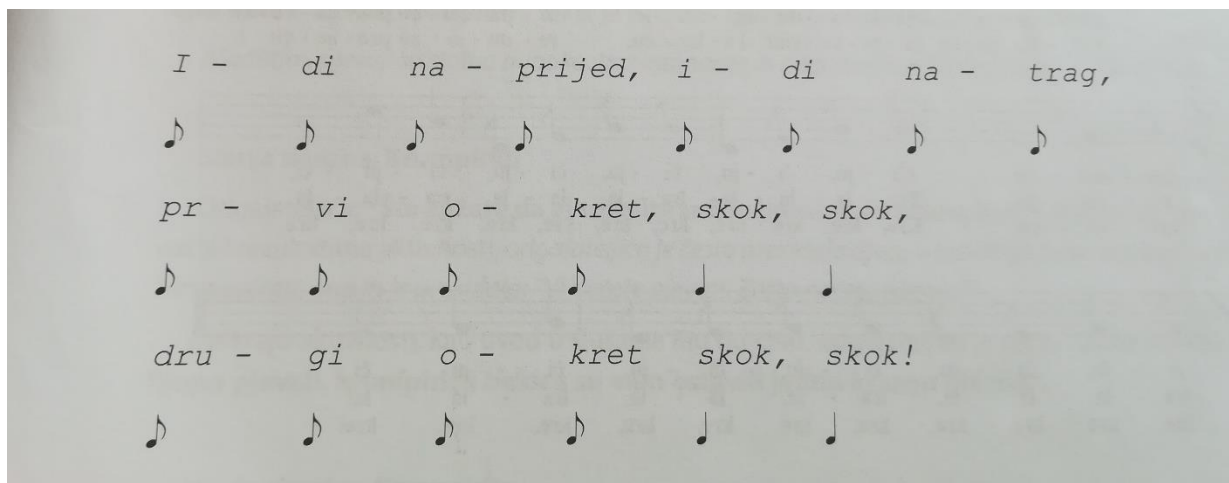
Djeca zajedno s odgojiteljem izrađuju zvečke od kutija (plastičnih, drvenih) koje mogu biti raznih dimenzija i oblika. Zvečke se pune raznim materijalima poput kamenčića, školjkica, riže. Kod izrade treba pripaziti da sve zvečke imaju jednak zvuk i boju. Aktivnost malog orkestra prema Gospodnetić (2015) provodi se na način da se odabire dirigent (brojalicom) koji će malom orkestru “dirigirati“, odnosno pokazivati im kako da sviraju uz pomoć dirigentskog štapića (koji se može izraditi) ili vlastitog tijela (ruku). „Dirigent rukama ili štapićem *„jednoj, dvjema ili trima skupinama pokazuje a) tko svira, b) koliko dugo svira,*

c) koliko glasno svira“ (Gospodnetić, 2015, str. 191). Koliko dugo se obraća skupini, toliko dugo djeca sviraju (tresu zvečke).

- **Pjevani i ritmizirani govor**

U dogovoru s odgojiteljem, djeca mogu pjevati odgovore („Ja sam jako vesela“), pitanja („Tko se hoće igrati?“). Prilikom takvog govora, djeca vježbaju ritam, osluškuju tuđe pitanje ili odgovor te povezuju rečenice u smislene cjeline. Razvija im se osjećaj za ritam kao i melodiju.

Unatoč pjevanom govoru koji je djeci puno prirodniji, ritmizirani govor zahtijeva davanje “okvira“ koji će djeci omogućiti lakše svladavanje (Gospodnetić, 2015), primjerice kako se kretati po prostoru dok uvježbavaju ritmizirani govor ili uz pomoć animacije dvije lutkice koje su na odgojiteljevim prstima Ciku i Caku. Djeca kasnije preuzimaju animaciju lutaka.

Slika 1. Primjer ritmiziranog govora (Gospodnetić, 2015)

Primjer za upute animacije putem prstića Cika Caka u ujednačenom ritmu u osminki

Hajde stani ispred stolca

Pa se vrati iza stolca

Ispod njega se provuci

Ali nemoj srušit njega

- **Ozvučena priča i pjesma**

Prilikom čitanja priče, na mjestima gdje je to izvodljivo, djeca mogu oponašati životinje, prirodne pojave koristeći pritom udaraljke ili oponašati vlastitim glasom (Gospodnetić, 2015). Ozvučena priča se može ispričati i bez priče, odnosno samo zvukovima koje djeca proizvode. Pritom je poželjno da se priča zna napamet kako bi njen tok tekao u kontinuitetu. Na isti način, dok se pjeva pjesma na mjestima gdje je to sugerirano samim tekstom se mogu oponašati neke životinje ili pojave iz prirode.

Primjer: *Djeca i maca* (Gospodnetić, 2015)

1. Po - kraj pe - ci ma - ca pre - la, do nje do - bra dje - ca sje - la,
 2. I ni - ce - mo pla - tno tka - ti, pla - tno na - šoj ma - mi da - ti,

Grupa djece
 (šapću) **MA-CA PRE-DE, MACA PREDE, DJECA SJEDE, DJECA SJEDE**

pa - joj ti - ho šap - tat sta - la, pre - di, pre - di ma - co ma - la.
 ma - ma će nam do - bra bi - ti, pa će no - vo ru - ho ši - ti.

solo: **PREDI MIJAU MIJAU FRK MIJAU**

Slika 2. Primjer ozvučenja pjesme „Djeca i maca“ (Gospodnetić, 2015)

- **Slikanje uz glazbu**

Prilikom likovnih aktivnosti kao što su modeliranje, crtanje, slikanje, dijete može slušati glazbu u pozadini. U tom slučaju ime skladbe se ne govori i ne ističe (Gospodnetić, 2015). U ovom načinu slušanja, uloga glazbe je da djeluje na dijete te na papiru (vidljivom dokazu) iznese djetetovo razmišljanje, tegobe, veselja, probleme, razmišljanja. Kao što je već navedeno, glazba pomaže djetetu da se oslobodi te na taj način omogućuje odgojitelju da lakše dobiva uvid u emocionalno stanje djeteta. Slušanje glazbe može biti aktivno i pasivno (koje se u ovom načinu rada i koristi).

Primjer: Antonio Vivaldi – *Četiri godišnja doba*

- **Variranje tempa, dinamike, karaktera u poznatoj pjesmi ili brojatici**

Tempo, dinamika i karakter pjesme ili brojalice se mijenja, odnosno izvodi se na drugačiji način. Tempo može biti *adagio* – spor, *allegro* – brz, *vivo* – živ; dinamika može biti piano – tiho, *mezzopiano* – srednje tiho, *forte* – glasno. Povezanost akcije i učinaka uz pomoć govornih aspekta (brzo, polako, jako, glasno, tiho) pridonosi obogaćivanju djetetova leksika (Došen Dobud, 2005).

- **Slušanje glazbe**

Slušanje glazbe se može provoditi kao tehnika opuštanja poslije obroka, prije spavanja ili kad odgojitelj procijeni da je prikladna kao takva u određenom vremenu. Također se može koristiti i kao edukativni poticaj u glazbenim aktivnostima. Kao što je već spomenuto, slušanje glazbe ima veliki odgojno – obrazovni utjecaj stoga je važno da odgojitelj zna prepoznati i odabrati primjerenu, poticajnu i kreativnu glazbu koja će utjecati na djecu. Primjer: *glazba koja ima odgojni i poticajni karakter (klasična, suvremena i ostala glazba)*

- **Improviziranje uz glazbu**

U dječjem vrtiću, najčešća improvizacija je plesna improvizacija prilikom aktivnog slušanja glazbe. Prilikom kretanja, dijete se treba kretati pokretima koji su u skladu s glazbom. Bilo bi dobro da odgojitelj s djecom ne pleše prilikom plesnih improvizacija jer često djeci služi kao uzor kojeg ujedno i oponašaju. Improvizacija treba biti vlastita, a ne tuđa. Odgojitelj može improvizirati, no samo u slučaju kad se priprema za glazbenu aktivnost (Gospodnetić, 2015).

- **Slušanje glazbe uz ples**

Na upute odgojitelja „pusti neka te glazba nosi“, „svakome glazba priča drugu priču“ djeca plešu sporije. Djeci se mogu podijeliti uloge, a prilikom dramatizacije treba pažljivo birati uloge (Gospodnetić, 2015).

Primjer: *Antonio Vivaldi- Četiri godišnja doba*

- **Uglazbljivanje stihova**

Odabrani tekst je osnova za melodijsko izražavanje. „Odgajatelj čita ili govori po dva stiha, a djeca pjevaju pojedinačno, ali moguće je i skupno“ (Gospodnetić, 2015, str. 264).

Primjer: *Enci menci* (Gospodnetić, 2015, str. 522)

(Enci menci na kamenci

Troja rata ribu hvata

An, ban, kapetan

Bjež' iz moje kuće van)

- **Uglazbljivanje brojalice**

Već poznatoj brojatici daje se poticaj od nepoznatih stihova.

Primjer: *Pliva patka preko Save*

- **Mijenjanje ritma i naglasaka**

Već poznatoj pjesmi ili brojatici djeca mijenjaju ritam i naglasak. To mogu izvoditi pojedinačno, u paru ili skupno. Prilikom provedbe ove aktivnosti mogu se poslužiti raznim instrumentima koji će im pritom pomoći u realizaciji aktivnosti.

Primjer: *Koka i pilići*

12.2.28. Koka i pilići

Andante

St. P. Korunović
(tekst: G. Tartalja) ⁷⁶³

The image shows a musical score for the song 'Koka i pilići'. It consists of two staves of music in 2/4 time, marked 'Andante'. The key signature has one sharp (F#). The first staff is labeled 'D pilići' and the second 'koka'. The lyrics are written below the notes. The first staff has two lines of lyrics: '1. Pi - pi - pi - pi, pi - pi - pi, ma - ma, ma - ma, gdje si ti?' and '2. Pi - pi - pi - pi, pi - pi - pi, gla - dni smo ti ma - ma mi,'. The second staff has two lines of lyrics: 'Ko - ko - ko - ko, ko - ko - da, e - vo dje - co, tu sam ja.' and 'ko - ko - ko - ko, ko - ko - da, me - ni zr - no, va - ma dva.' The musical notation includes quarter notes, eighth notes, and rests.

Slika 3. Primjer mijenjanja ritma i naglasaka uz pjesmu „Koka i pilići“ (Gospodnetić, 2015)

- **Komponiranje – improviziranje riječi i melodije**

Odgojitelj predloži da poznatoj ili nepoznatoj pjesmi (koja će bolje ostvariti dječju kreativnost) djeca oduzmu sve što se čuje. Zajedno otputuju u zemlju Sanjarenja gdje nema zvukova, već se tamo osluškuje tišina. Odgojitelj predloži da izmisle pjesmu koju još nitko nije čuo i da se s njome vrate zvukovi koji su se izgubili (Gospodnetić, 2015). Osim što djeca osmišljavaju melodiju, također mogu na poznatu melodiju izmisliti novi tekst praveći se da su u zemlji Sanjarenja i da se tamo ne govori, već samo pjeva. Poznatoj melodiji vraćaju tekst koji su sama osmislila.

Primjer: *Krumpirko*

Krumpirko

Heda Gospodnetić
(tekst: Sebastian Jurić i Heda Gospodnetić)

1. 2.

Krum - pir - ko ma - le - ni, vo - li - mo - te mi,
krum - pir - ko ma - le - ni, vo - li - mo te svi. Kad se sto - bom dru - ži - mo,
svu ti lju - bav pru - ži - mo i pri - ja - telj - stvo ve - li - ko pa tu - ga ne - sta - ne.

Slika 4. Primjer komponiranja riječi i melodije na pjesmu „Krumpirko“
(Gospodnetić, 2015)

- **Postavljanje glazbenih pitanja**

„na koja djeca odgovaraju kao pitanje – odgovor“ (Gospodnetić, 2015, str. 265). Kako bi s djecom razvili osjećaj za glazbeni oblik, duljina njihovog pjevanog ili ritamski izgovorenog odgovora bude duga kao odgojiteljevo pitanje. Primjerice, otpjeva se pitanje koje traje osam ili četiri dobe, a zatim se kuca osam ili četiri doba dok djeca odgovaraju (Gospodnetić, 2015). Igra ritamskih pitanja i odgovora može se igrati u parovima svirajući udaraljke.

- **Završavanje nedovršenih glazbenih fraza**

„Odgojitelj prekine (djeci nepoznatu) melodiju (na vođici ili dominantu) koja djeci nije poznata, a oni otpjevaju toniku“ (Gospodnetić, 2015, str. 265). Također, odgojitelj može prekinuti poznatu pjesmu, a zadatak djece je da nastave pjesmu s izmišljenim riječima. Također, nedovršenu glazbenu frazu mogu vježbati uz brojalicu, ritam, kao i uz upotrebu glazbenih instrumenata.

- **Oponašanje zvukova ustima**

Zvukovi koji se mogu oponašati: *priroda* (vjetar, oluja, kiša, šum lišća, grmljavina, valovi, kiša s grmljavinom), *zvukovi tijela* (puhanje nosa, grebanje noktima, kašljanje, hrkanje, listanje knjige, paljenje svjetla, zvono na vratima, kucanje sata), *glasanje i kretanje životinja* (zujanje kukca), *zvukovi kuhinje* (zvuk prženja jaja, dodir žlice i tanjura, voda u sudoperu, mikser), *vozila* (auto, motor, traktor, sudar vozila), *ostali zvukovi* (sirena, pucanje, zvukovi balona). Željene zvukove od djece dobivamo pitanjem “Kako zvuči...?” te im treba objasniti da željene zvukove oponašaju ustima (Gospodnetić, 2015).

- **Stvaranje zvukova koji nisu uobičajeni**

Primjerice gužvanje materijala poput vrećice, trganja papira, kartona. Dijete koje se odabere za dirigenta grupira djecu po sličnosti zvukovnih boja i tako nastaju prvi orkestri (Gospodnetić, 2015).

- **Zajednički stroj**

Djeca zajedno u pokretu stvaraju stroj koji su dogovorila tako da se jedno po jedno dijete priključuje skupini izvedeći svoj ritam. Stroj počinje funkcionirati tek kad se sva djeca iz skupine priključe. Stroj se može i pokvariti, a popravljaju se promjenom zvuka pa će djeca izmišljati pokrete i zvukova popravljanja stroja (Gospodnetić, 2015).

- **Zajednički ritam**

„Ritam vlaka, kiše, valova, stroja za pranje rublja izvede sva djeca ustima i tijelom“ (Gospodnetić, 2015, str. 267). Svako dijete svoje sviranje može pojačati, stišati ili promijeniti.

- **Samostalna izrada zvečki**

Moguća je od sitnog neoblikovanog materijala koji se puni pijeskom, kamenčićima, školjkicama... Zvečke se mogu upotrijebiti za aktivnost malog orkestra (Gospodnetić, 2015).

Došen Dobud (2005) navodi aktivnosti kojima odgojitelj u svojoj skupini može poticati istraživanje zvuka:

- Zvuk i vibracije – pomoću ravnala koji je na stolu, dijete proizvodi vibracije na način da manji dio ravnala pridržava rukom, dok veći dio ravnala “visi” sa stola i proizvodi vibraciju jer dijete lagano udari u slobodni dio. Sličan zvuk je moguće proizvesti i putem drugih materijala poput tankih letvica, plastičnih, kartonskih ili metalnih vrpca.
- Prostiranje zvuka – pomoću štapića, olovke, kamenčića dijete istražuje prostiranje zvuka. Najprije predmet bace o stol, a drugi puta prslone glavu na stol i ponove udaranje. Djeca navode koje razlike u zvukovima čuju i opisuju kakav je zvuk bio prije nego što su prslonila glavu na stol, a kakav je bio kasnije.
- Uloga ušnih školjki – snimljena glazba najprije se pušta djeci bez dodirivanja ušnih školjki, a kasnije se iza njih stave dlanovi. Također se aktivnost može provoditi da se drže ruke na ušima, ali djeca glavu zabace unazad.

Istraživanje zvuka razvija se postepeno, s dječjim interesom. Ukoliko dijete ima više mogućnosti, ali i vremena istraživati zvukove (u prirodi, u vrtićkom prostoru, u muzičkom okruženju) njegove ideje postaju sve složenije i sve se više propitkuje „zbog čega i kako nastaje zvuk“.

Navedene glazbeno-stvaralačke aktivnosti omogućuju djetetu da povezuje, usvaja, usavršuje svoje glazbeno znanje, bilo u stvaranju ritmičkih formi ili samostalnih melodija. U predškolskoj ustanovi kroz svakodnevne aktivnosti trebale bi biti prisutne i glazbene aktivnosti. Upravo zbog toga bi odgojno-obrazovna ustanova trebala omogućiti bogatstvo poticajnih materijala, čime bi se djeci spontano stvorilo, ali i nametnulo kulturno ozračje obrazovne ustanove. Put do djetetove stvaralačke inicijative je dug, a djetetov napredak u glazbenom području ovisi o utjecaju okoline, tj. koliko je dijete okruženo glazbom. Veza između glazbenog izražavanja i stvaranja rezultat je planiranog i sistematiziranog rada u kojem dijete na temelju stečenog znanja ovladava nizom vještina koje ga osposobljavaju za razne glazbeno-stvaralačke aktivnosti. „Prepoznavanje proizvedenih zvukova doprinosi je govornom obogaćivanju, ali i uspostavljanju boljeg nadzora nad zbivanjem u dječjem okruženju“ (Došen Dobud, 2005, str. 90). Koliko često i koje glazbeno-stvaralačke aktivnosti će odgojitelj provoditi s djecom ovisi o dječjim interesima, odgojiteljevoj kompetentnosti, sredstvima kojima odgojitelj raspolaže, njegovoj kreativnosti (Došen Dobud, 2005). Bez obzira koliko se od navedenog ostvari, jedno je sigurno: sve navedene aktivnosti doprinose cjelokupnom razvoju djeteta.

Pesek (1997), prema Bačlija Sušić (2018), navodi da pozornost treba usmjeriti na razvoj estetskog izričaja, kao i glazbene slobode djece. Nadalje, kao cilj pedagoškog procesa ističe važnost razvoja djetetova doživljaja, glazbene umjetnosti, estetskog potencijala, kao i upoznavanja ljepote. Glazba, kao sredstvo djetetova izraza na taj način omogućuje djetetu bolju komunikaciju s njegovom okolinom. Dijete koje slobodno iznosi vlastito mišljenje, ideje i emocije kroz glazbu jača vlastito samopouzdanje, razvija maštu i kreativnost, te ona (glazba) dovodi ga do osjećaja sreće, zadovoljstva i veselja.

3. PRIKAZ ISTRAŽIVANJA

3.1. Problem i cilj istraživanja

Problem provedenog istraživanja predstavlja poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i predškolske dobi.

Cilj istraživanja je istražiti učestalost provođenja glazbenih aktivnosti te vrstu glazbeno-stvaralačkih aktivnosti koje odgojitelji provode u radu s djecom rane i predškolske dobi, njihov interes, samoprocjenu glazbenih kompetencija te mišljenja o važnosti poticanja glazbeno-stvaralačkog interesa kod djece rane i predškolske dobi. Uz to, istražena je procjena odgojitelja s obzirom na interes djece za provođenje navedenih glazbenih aktivnosti.

3.2. Hipoteze istraživanja

Sukladno navedenom problemu istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

H1 Sudionici istraživanja učestalo provode glazbene aktivnosti u svojoj odgojno-obrazovnoj praksi

H2 Sudionici istraživanja u okviru glazbeno-stvaralačkih aktivnosti najčešće provode aktivnost slušanja glazbe

H3 Za poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece, sudionici istraživanja najčešće koriste interes same djece (dječji interes)

H4 Sudionici istraživanja procjenjuju da su djeca u njihovoj skupini zainteresirana za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti

H5 Sudionici istraživanja visoko procjenjuju svoj interes i kompetencije za provođenje glazbenih aktivnosti

3.3. Metodologija istraživanja

U ovom radu korištena je kvantitativna metoda istraživanja, koja se prema autorima Sekol i Maurović (2017) temelji na primjeni metoda koje omogućuju njihovo brojčano iskazivanje.

Istraživanje je provedeno putem anketnog upitnika formiranog za potrebe ovog istraživanja.

3.4. Uzorak ispitanika

Za istraživanje korišten je reprezentativan uzorak, prema Vujeviću (2006, str. 107), *cjelina u malom*. Isti autor navodi da uzorak ovisi o varijabilnosti obilježja koje se mjeri, a veličina uzorka nije relevantna za njegovu reprezentativnost.

U istraživanju su dobrovoljno sudjelovali odgojitelji (N=174) koji su ispunili anonimni online anketni upitnik sastavljen od deset pitanja. Anketa je postavljena na stranicama društvenih mreža u razne grupe čiji su sudionici isključivo odgojitelji i koje za svrhu imaju promicanje i usavršavanje svog odgojiteljskog rada, kao i prijenos raznih informacija, a koje se tiču ranog i predškolskog odgoja. Istraživanje je provedeno na uzorku od 174 ispitanika u vremenskom razdoblju od 18. srpnja do 28. kolovoza 2019. godine.

3.5. Instrument istraživanja

U okviru anonimnog online anketnog upitnika oblikovanog za potrebe ovog istraživanja, ispitanici (odgojitelji) su odgovarali na pitanja koja se odnose na poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i predškolske dobi, a koja su vezana uz njihovu odgojno-obrazovnu praksu.

Anonimni online anketni upitnik sastoji se od deset čestica koje se odnose na demografske podatke ispitanika, učestalosti provedbe glazbenih aktivnosti u njihovoj odgojno-obrazovnoj praksi, aktivnostima koje odgojitelji najčešće provode, sredstva koja koriste za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa, procjeni dječjeg interesa za provedbu glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u skupini. Uz navedeno dio čestica upitnika odnosi se na interes, odgovornost te kompetencije odgojitelja za provođenje glazbenih aktivnosti.

Anketni upitnik se temeljio na pitanjima zatvorenog tipa i Likertovoj skali s tri stupnja procjene.

4. REZULTATI I ANALIZA ISTRAŽIVANJA

4.1. Rezultati online upitnika

U online upitniku sudjelovalo je 174 odgojitelja. Čestice pod rednim brojem jedan do tri odnose se na demografske podatke ispitanika.

Rezultati istraživanja pokazali su da je od ukupno 174 ispitanika (N=174), 172 ispitanika bilo ženskog spola (98,9%), a muškog spola 2 (1,9%).

Spol?		
Spol	Broj ispitanika (N=174)	Postotak
Ž	172	98,9%
M	2	1,1%

Tablica 1. Razlike po spolu

U Tablici 1. prikazana je struktura sudionika s obzira na spol, pri čemu je utvrđeno da su 98,9%, odnosno 172 sudionika žene, a samo 1,1%, tj. 2 sudionika muškarci.

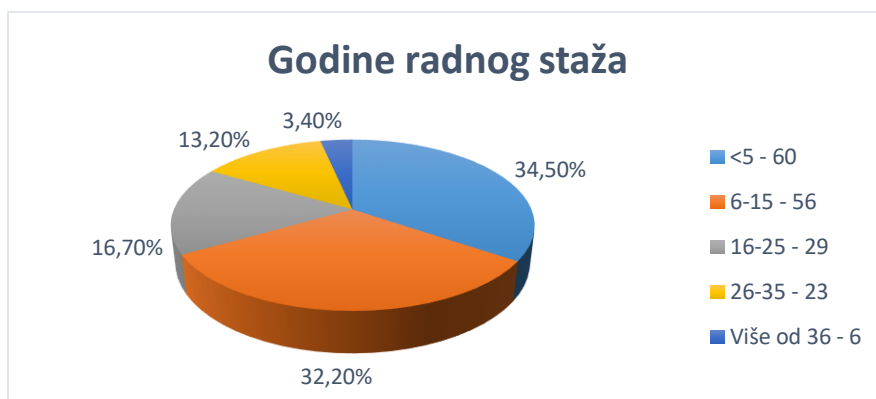

Grafikon 1. Razlike po spolu

Što se tiče ranog staža sudionika istraživanja, utvrđeno je da je najveći broj odgojitelja s radnim stažem manjim od pet godina (34,5%). Od 6 do 15 godina ranog staža ima 32,2% ispitanika, 16,7% od 16 do 25 godina radnog staža, od 26 do 35 godina radnog staža 13,2%, a dok više od 36 godina radnog staža ima 3,4% ispitanika. Navedeni rezultati prikazani su putem Tablice br. 2 i Grafikona br. 2.

Godine radnog staža		
Ponuđeni odgovori	Broj ispitanika (N=174)	Postotak
<5	60	34,5%
6-15	56	32,2%
16-25	29	16,7%
26-35	23	13,2%
Više od 36	6	3,4%

Tablica 2. Godine radnog staža

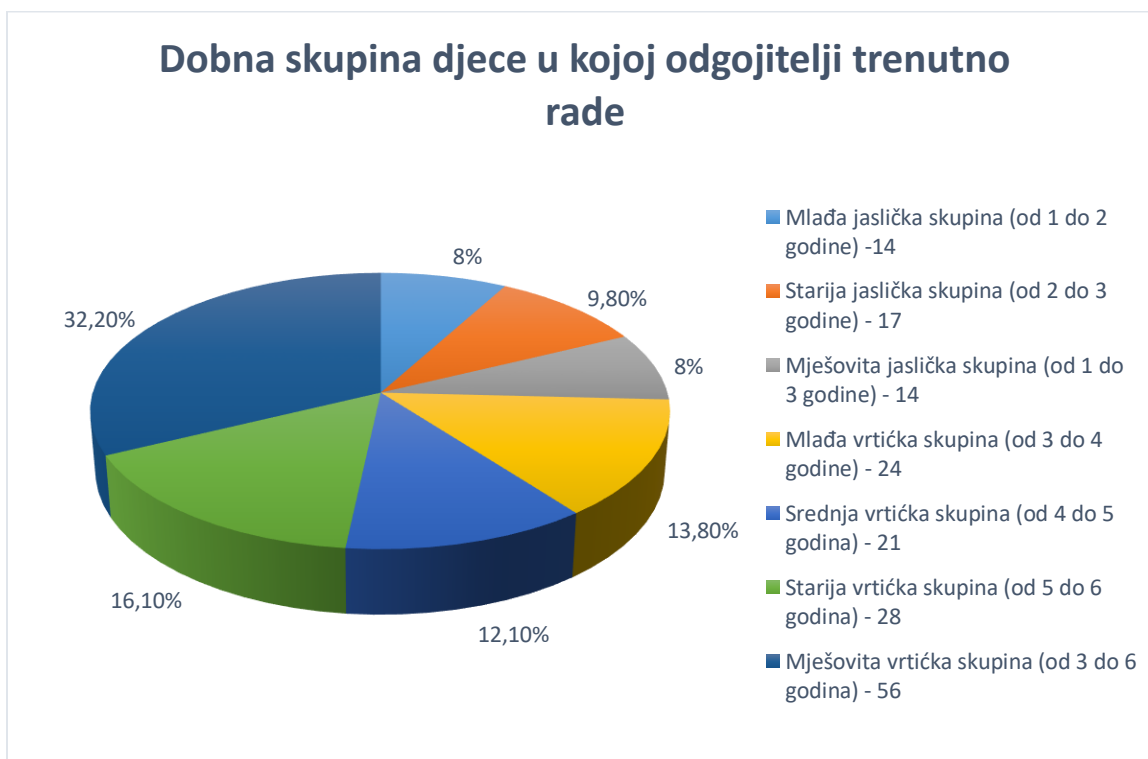

Grafikon 2. Godine radnog staža

U trećoj čestici, odnosno pitanju, odgojitelji su trebali odabrati koja je dobna skupina djece u kojoj trenutno rade. Dobiveni su sljedeći rezultati:

Dobna skupina djece u kojoj trenutno radite		
Ponudeni odgovori	Broj ispitanika (N=174)	Postotak
Mlađa jaslička skupina (1-2)	14	8%
Starija jaslička skupina (2-3)	17	9,8%
Mješovita jaslička skupina (1-3)	14	8%
Mlađa vrtićka skupina (3-4)	24	13,8%
Srednja vrtićka skupina (4-5)	21	12,1%
Starija vrtićka skupina (5-6)	28	16,1%
Mješovita vrtićka skupina (3-6)	56	32,2%

Tablica 3. Dobna skupina djece u kojoj odgojitelji trenutno rade

Grafikon 3. Dobna skupina djece u kojoj odgojitelji trenutno rade

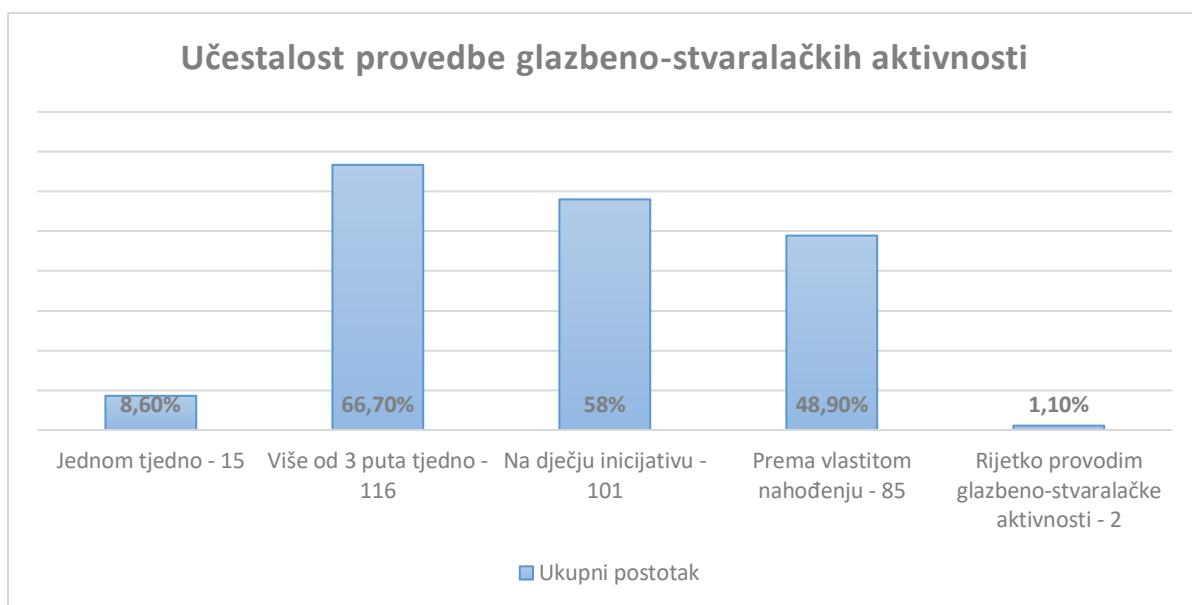
Dobiveni rezultati prikazani u Tablici br. 3 i Grafikonu br. 3 ukazuju da je dobna skupina djece u kojoj najveći postotak odgojitelja trenutno radi mješovita vrtićka skupina. Na ovo pitanje je odgovorilo 56 odgojitelja, odnosno 32,2%. Dobna skupina djece u kojoj odgojitelji trenutno rade, a ima najmanji postotak je mlađa jaslička skupina (od 1 do 2 godine) s 14 odgojitelja (8%), kao i mješovita jaslička skupina (od 1 do 3 godine) s 14 odgojitelja (8%).

Uz navedene čestice vezane uz demografske karakteristike sudionika istraživanja te dobnu skupinu djece u kojoj trenutno rade u svojoj odgojno-obrazovnoj praksi, drugi dio upitnika bio je usmjeren na pitanja vezana uz učestalost provođenja i vrstu glazbeno-stvaralačkih aktivnosti, glazbene kompetencije odgojitelja te kako njihov tako i interes djece za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti.

Dobiveni rezultati prikazani u Tablici br. 4 i Grafikonu br. 4 ukazuju da većina sudionika istraživanja, njih 116 (66,7%) više od 3 puta tjedno provodi glazbene aktivnosti u svojoj skupini u odgojno-obrazovnoj praksi. Nadalje, s obzirom na mogućnost višestrukog odabira ispitanika, 101 ispitanik (58%) navodi da osluškuje dječje potrebe te u skladu s njihovim glazbenim interesom provode glazbene aktivnosti. 85 ispitanih odgojitelja (48,9%) odgovorilo je da glazbene aktivnosti u radu s djecom provode prema vlastitom nahođenju. Rijetko provodi glazbeno-stvaralačke aktivnosti dvoje odgojitelja (1,1%), a jednom tjedno 15 odgojitelja (8,6%). Na temelju dobivenih rezultata, može se zaključiti da većina sudionika istraživanja učestalo provode glazbene aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi čim je je hipoteza H1 potvrđena.

Koliko često provodite glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svojoj skupini?		
Ponudeni odgovori	Broj ispitanika (N=174)	Postotak
Jednom tjedno	15	8,6%
Više od 3 puta tjedno	116	66,7%
Na dječju inicijativu	101	58%
Prema vlastitom nahođenju	85	48,9%
Rijetko provodim glazbeno-stvaralačke aktivnosti	2	1,1%

Tablica 4. Učestalost provedbe glazbeno-stvaralačkih aktivnosti

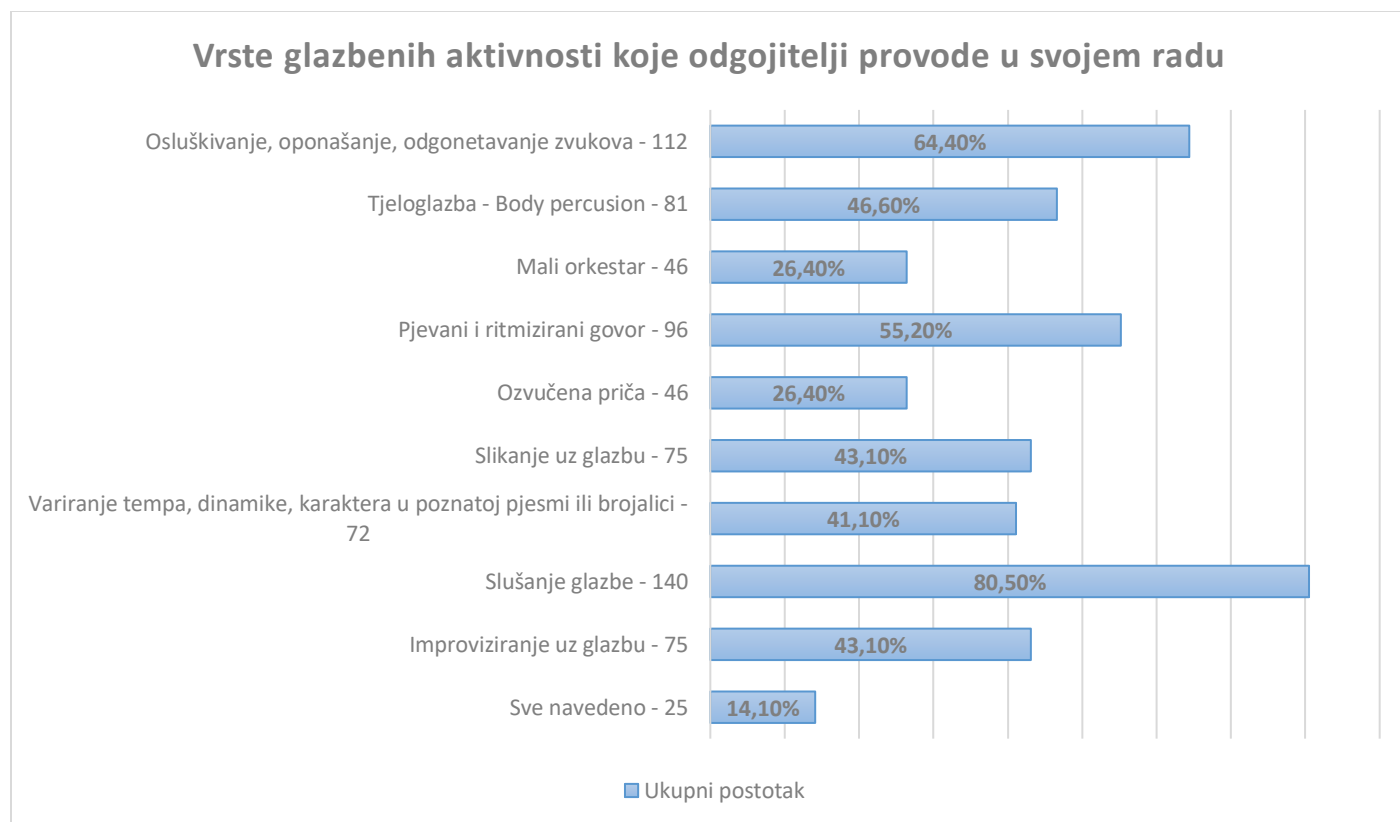
Grafikon 4. *Učestalost provedbe glazbeno-stvaralačkih aktivnosti*

U sljedećem pitanju „Koje od navedenih glazbeno-stvaralačkih aktivnosti provodite u svom radu“, od svih ponuđenih glazbenih aktivnosti, 140 ispitanih odgojitelja (80,5%) od ukupno 174 ispitanika najčešće provode aktivnost slušanje glazbe (Tablica br. 5 i Grafikon br. 5). Vidljivo je nadalje da sudionici istraživanja, 112 odgojitelja (64,4%) nešto rjeđe provode aktivnost osluškivanja, oponašanja, odgonetavanja zvukova, potom njih 81 (46,6%) provodi aktivnost tjeloglazbe, aktivnost mali orkestar 46 odgojitelj (26,4%) , pjevani i ritmizirani govor 96 odgojitelja (55,2%), improviziranje uz glazbu 75 odgojitelja (43,1%), a aktivnost variranja tempa/dinamike/karaktera u poznatoj pjesmi ili brojatici provodi 72 (41,4%) odgojitelja.

Navedeni podaci potvrđuju hipotezu H2 koja navodi da *Sudionici istraživanja u okviru glazbeno-stvaralačkih aktivnosti najčešće provode aktivnost slušanja glazbe.*

Koje od navedenih glazbeno-stvaralačkih aktivnosti provodite u svom radu?		
Ponuđeni odgovori	Uzorak ispitanika (N=174)	Postotak
Osluškivanje, oponašanje, odgonetavanje zvukova	112	64,4%
Tjeloglazba – Body percussion	81	46,6%
Mali orkestar	46	26,4%
Pjevani i ritmizirani govor	96	55,2%
Ozvučena priča	46	26,4%
Slikanje uz glazbu	75	43,1%
Variranje tempa, dinamike, karaktera u poznatoj pjesmi ili brojatici	72	41,4%
Slušanje glazbe	140	80,5%
Improviziranje uz glazbu	75	43,1%
Sve navedeno	25	14,1%

Tablica 5. *Vrste glazbenih aktivnosti koje odgojitelji provode u svojem radu*

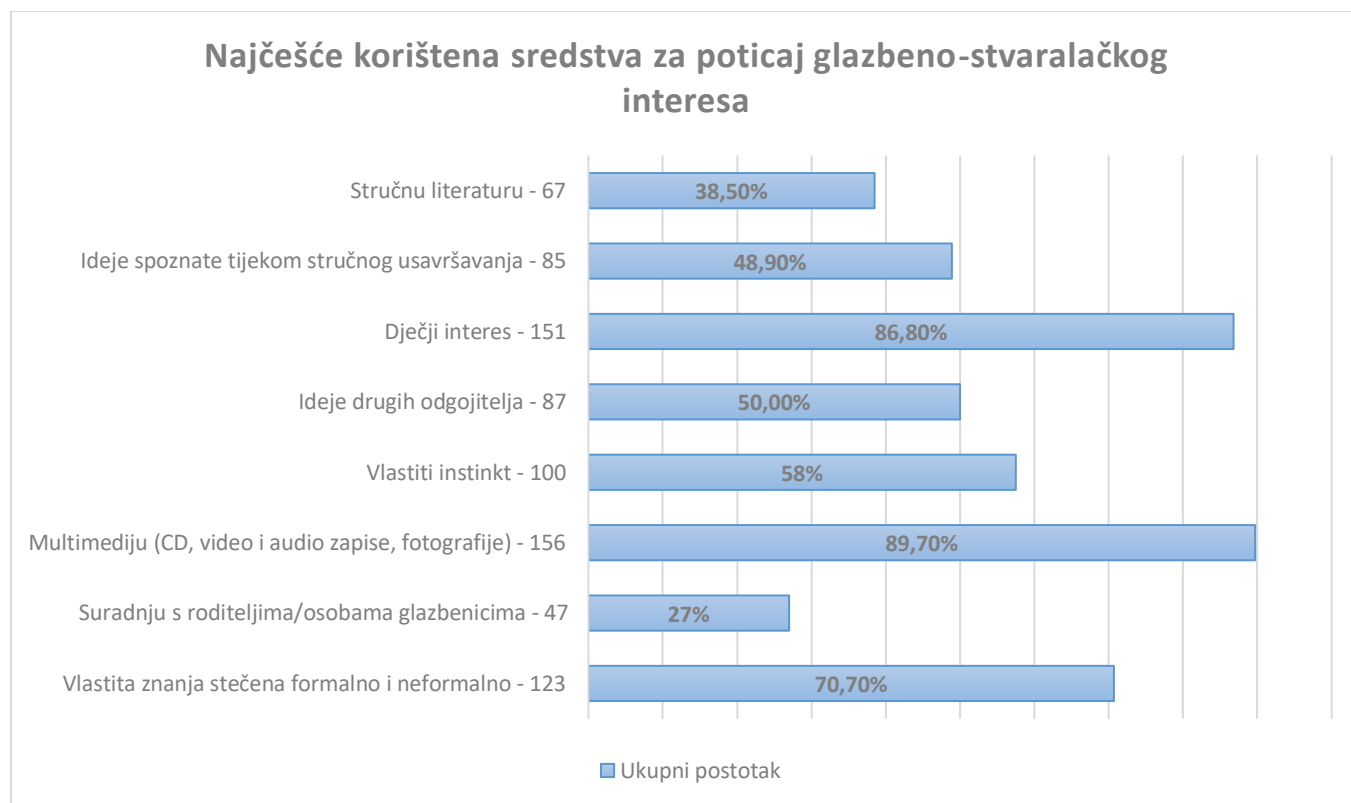
Grafikon 5. Vrste glazbenih aktivnosti koje odgojitelji provode u svojem radu

Dobiveni rezultati prikazani u Tablici br. 6 i Grafikonu br. 6 vidljivo je da 156 odgojitelja (89,7%) za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa djece koristi multimediju (CD, video i audio zapise, fotografije). Nadalje, 151 odgojitelj (86,8%) za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa djece koristi iskazani dječji interes, vlastita znanja stečena formalno i neformalno 123 (70,7%), vlastiti instinkt njih 100 (57,5%), stručnu literaturu, njih 67 (38,5%), ideje drugih odgojitelja koristi 87 ispitanika (50%), ideje spoznate tijekom stručnog usavršavanja 85 ispitanika (48,9%) te suradnju s roditeljima/osobama glazbenicima za poticaj dječjeg interesa 47 odgojitelja (27%). Na temelju dobivenih rezultata hipoteza H3 nije potvrđena.

Prema Gospodnetić, odgojitelj u svakom trenutku mora znati zašto se odlučio za neki sadržaj, koja je njegova svrha i kako taj sadržaj djeluje na dijete. „Planiranjem metodičkog postupka odgajatelj odlučuje i “koliko“ različitih sadržaja i načina rada će primijeniti, a također i “zašto“ se odlučio za neki sadržaj, element skladbe ili način rada. Rezultat metodičkog pitanja “zašto“ su cilj, svrha, i zadaci koji će se ostvariti izabranim metodičkim postupkom“ (Gospodnetić, 2015, str. 21).

Za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa, najčešće koristite?		
Ponudeni odgovori	Uzorak ispitanika (N=174)	Postotak
Stručnu literaturu	67	38,5%
Ideje spoznate tijekom stručnog usavršavanja	85	48,9%
Dječji interes	151	86,8%
Ideje drugih odgojitelja	87	50%
Vlastiti instinkt	100	57,5%
Multimediju (CD, video i audio zapise, fotografije)	156	89,7%
Suradnju s roditeljima/osobama glazbenicima	47	27%
Vlastita znanja stečena formalno i neformalno	123	70,7%

Tablica 6. Najčešće korištena sredstva za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa

Grafikon 6. *Najčešće korištena sredstva za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa*

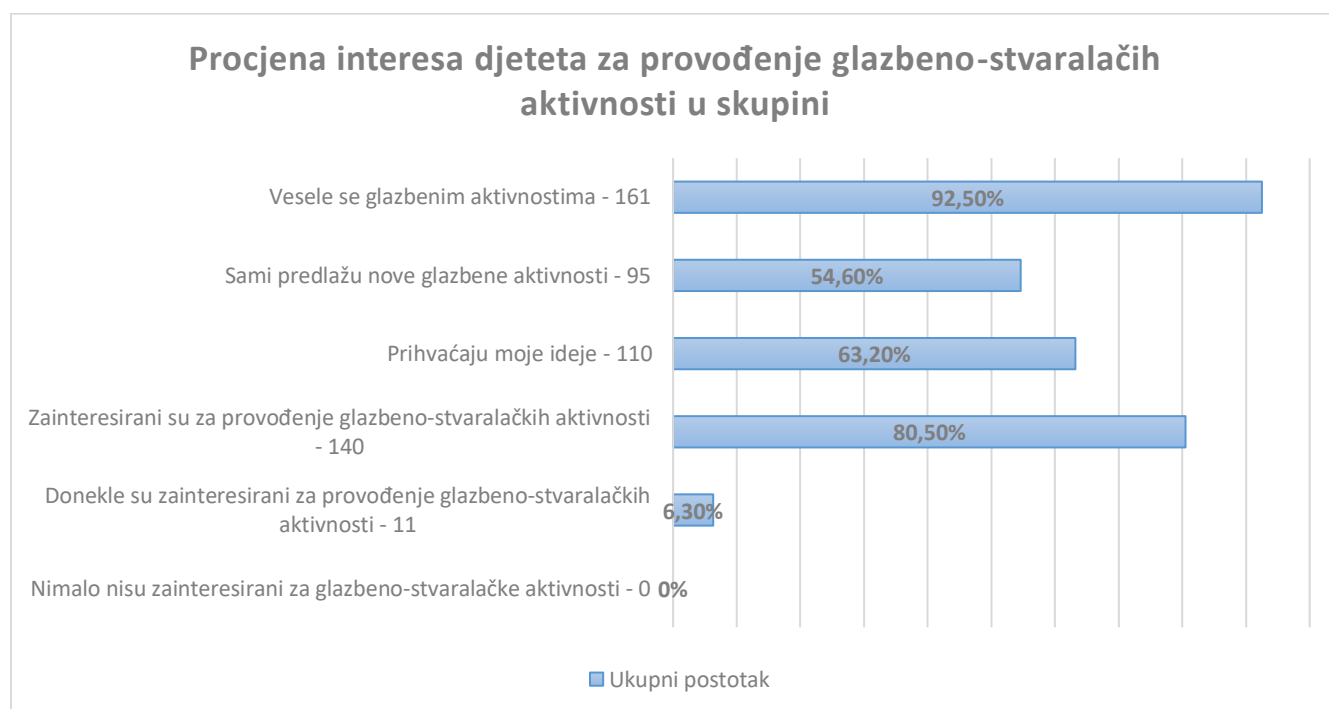
Na temelju dobivenih rezultata prikazanih u Tablici br. 7 i Grafikonu br. 7 može se zaključiti da su djeca u skupinama u kojoj djeluju ispitani odgojitelji zainteresirana za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti. Ispitanici su pritom imali mogućnost višestrukih odgovora. Dobiveni rezultati ukazuju 140 odgojitelja (80,5%) smatra da su djeca u njihovoj skupini zainteresirana za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti dok 161 (92,5%) procjenjuje da se djeca isto tako vesele glazbenim aktivnostima.

Osim što se djeca vesele glazbenim aktivnostima, 95 odgojitelja (54,6%) procjenjuje da djeca sama predlažu nove glazbene aktivnosti, da prihvaćaju ideje odgojitelja tvrdi njih 110 (63,2%), dok 11 (6,3%) odgojitelja smatra da su djeca donekle zainteresirana za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti.

Prema Vašem mišljenju, kako procjenjujete interes djeteta za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u Vašoj skupini?		
Ponudeni odgovori	Uzorak ispitanika (N=174)	Postotak
Vesele se glazbenim aktivnostima	161	92,5%
Sami predlažu nove glazbene aktivnosti	95	54,6%
Prihvaćaju moje ideje	110	63,2%
Zainteresirani su za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti	140	80,5%
Donekle su zainteresirani za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti	11	6,3%
Nimalo nisu zainteresirani za glazbeno-stvaralačke aktivnosti	0	0%

Tablica 7. Procjena interesa djeteta za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u skupini

Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da ispitani odgojitelji procjenjuju da su djeca u njihovoj skupini zainteresirana za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti čime je potvrđena hipoteza H4. To ujedno ukazuje na činjenicu da odgojitelji osmišljavaju, kreiraju glazbeno okruženje te potiču djecu na provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti.

Grafikon 7. Procjena interesa djeteta za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u skupini

Rezultati prikazani u Tablici br. 8 odnose se na interes i kompetencije odgojitelja za provođenje glazbenih aktivnosti.

Ponuđene tvrdnje dijele se na interes i kompetencije za provođenje glazbenih aktivnosti, a korištena je Likertova skala s tri stupnja procjene.

Prema Vašem mišljenju, procijenite slažete li se s navedenim tvrdnjama u potpunosti/donekle/nimalo.			
Ponuđene tvrdnje	Uzorak ispitanika (N=174)		
	U potpunosti	Djelomično	Nimalo
Volim provoditi glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svojoj skupini.	142	32	-
Smatram da su glazbene aktivnosti od nužnog značaja za djecu.	155	15	4
Profesionalna odgovornost odgojitelja prilikom provedbe glazbenih aktivnosti je velika.	123	49	2
Odgojiteljev kreativni potencijal utječe na djetetov interes za provođenje glazbeno-stvaralačke aktivnosti.	130	42	2
Svojim glazbeno-stvaralačkim interesom potičem glazbeno-stvaralački interes kod djece.	128	45	-
Usavršavanjem i poticanjem vlastitog glazbenog stvaralaštva nadalje potičem dječji glazbeni interes za ovo područje.	125	49	-
Glazba utječe na dječji cjeloviti razvoj.	159	14	-

Tablica 8. *Prema Vašem mišljenju, procijenite slažete li se s navedenim tvrdnjama u potpunosti/donekle/nimalo.*

Na rezultate koji ukazuju na odgojiteljev interes spadaju sljedeće tvrdnje: „Volim provoditi glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svojoj skupini“, „Svojim glazbeno-stvaralačkim interesom potičem glazbeno-stvaralački interes kod djece“. Dok se s prvom tvrdnjom u potpunosti slaže 142 odgojitelja, 32 ih se slaže djelomično, s drugom tvrdnjom se slaže 128 odgojitelja, a 45 ih se slaže samo djelomično. Prema dobivenim podacima, može se zaključiti da je odgojiteljev interes za provedbu glazbenih aktivnosti velik, te da sudionici istraživanja smatraju da svojim glazbeno-stvaralačkim interesom potiču glazbeno-stvaralački interes kod djece.

U tvrdnje koje su ispitivale važnost provođenja glazbenih aktivnosti spadaju tvrdnje „Smatram da su glazbene aktivnosti od nužnog značaja za djecu“ i „Glazba utječe na dječji cjeloviti razvoj“. Rezultati prikazani u Tablici br. 8 vidljivo je da se 155 odgojitelja slaže u potpunosti, 15 odgojitelja djelomično, a 4 minimalno s prvom tvrdnjom, dok se s drugom tvrdnjom u potpunosti slaže 159 odgojitelja, 14 djelomično.. Dobiveni podaci ukazuju da su odgojitelji svjesni da je glazba od nužnog značaja za djecu kao i da ona utječe na njihov cjeloviti razvoj. Ipak, 4 odgojitelja ne slaže se s prvom tvrdnjom i smatra da glazbene aktivnosti nisu od nužnog značaja za djecu.

U tvrdnjama koje su ispitivale odgojiteljeve kompetencije za provođenje glazbenih aktivnosti „Profesionalna odgovornost odgojitelja prilikom provedbe glazbenih aktivnosti je velika“, 123 odgojitelja slaže se u potpunosti, 49 djelomično, a 2 odgojitelja nimalo, „Odgojiteljev kreativni potencijal utječe na djetetov interes za provođenje glazbeno-stvaralačke aktivnosti“ 130 odgojitelja slaže se u potpunosti, 42 djelomično, a 2 odgojitelja nimalo, te „Usavršavanjem i poticanjem vlastitog glazbenog stvaralaštva nadalje potičem dječji glazbeni interes za ovo područje“, 125 odgojitelja slaže se u potpunosti i 49 djelomično.

Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da je postavljena Hipoteza H5 potvrđena.

Odgojitelji vole provoditi glazbene aktivnosti u svojoj skupini. Prema toj tvrdnji, pretpostavlja se da su svjesni važnosti učestale provedbe glazbenih aktivnosti koje utječu na dječji cjeloviti razvoj, potiču dječji interes za ovo područje, svjesni su svoje profesionalne odgovornosti prilikom provedbe glazbenih aktivnosti što ukazuje da razvijaju svoje glazbene kompetencije i sustavno ih provode.

5. ZAKLJUČAK

„Glazba je... ljepota, čarolija, uživanje, osjećaj, ljubav, duhovni život, moć, snaga, inspiracija, sloboda, umijeće, svemir, pokret, igra, ODGOJ, ... i još više, mnogo više. Glazba je sve ono što se ne može izreći, a živi u čovjeku i izvan njega“ (Sam, 1996, str. 6).

Glazba ima nužan značaj za razvoj svakog djeteta, ali i odrasle osobe. Osim što pozitivno utječe na djetetove umne i fizičke sposobnosti, pomaže u cjelovitom razvoju pojedinca te doprinosi razvoju njegovih estetskih vrijednosti. Upravo zbog toga, od odgojitelja se očekuje da zna ovladati svim aktivnostima koje će pomoći djetetu u njegovu cjelovitom razvoju. Zadaća odgojitelja je da dječje glazbene sposobnosti razvija te na taj način omogući optimalni glazbeni put (prema Ercegovac – Jagnjić i Rončević, 2004).

Odgojiteljev interes, kompetencije za provođenje glazbenih aktivnosti te razvijena svijest o značaju glazbenih aktivnosti za djetetov cjeloviti razvoj, predstavljaju značajan čimbenike koji utječu na poticanje djetetovog glazbenog, odnosno glazbeno-stvaralačkog interesa. Kreativan i inovativan odgojitelj svojim interesom te kontinuiranim stručnim usavršavanjem može značajno utjecati na učestalost provođenja glazbenih aktivnosti u odgojno-obrazovnoj praksi.

Rezultati provedenog istraživanja ukazuju da su ispitani odgojitelji svjesni važnosti glazbenih aktivnosti za djetetov razvoj, učestalo ih provode u svojoj odgojno-obrazovnoj praksi te visoko procjenjuju svoj interes i kompetencije za njihovo provođenje. Isto tako procjenjuju da su djeca u njihovoj skupini zainteresirana za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti.

Svaki odgojitelj treba biti svjestan važnosti svoje uloge i doprinosa u poticanju glazbenih i glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi. Samo na taj način, kao poticatelj i ravnopravni sudionik u stvaranju glazbe, moći će približiti glazbu te doprinijeti razvoju djetetovog glazbenog i kreativnog potencijala, odnosno razvoju njegove cjelovite ličnosti.

Odgojitelji bi trebali biti svjesni djetetove radosti i ljubavi prema glazbi te prema tome poticati njihov dječji interes. Kroz mnoštvo navedenih primjera, odgojitelj zajedno s djecom treba otkrivati taj čarobni svijet tonova. Ljepota glazbenih aktivnosti trebala bi se razvijati kroz suradnju odgojitelja i djeteta na strpljiv i poučan način.

LITERATURA

Knjige

Bašić, Elly (1985). »Sinkretizam u muzikalnom izražavanju djeteta«, *Umjetnost i dijete*, 17(1), str. 21–33.

Bačlija Sušić, B i Sućeska Ligutić, R. (2017). Fostering the creative abilities of music school students. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 24(1), 73-94.:

Breitenfeld, D.; Majsec, V., V. (2011). *Muzikoterapija : Pomozimo si glazbom*. Zagreb: Music play.

Došen Dobud, A. (2005). *Malo dijete – veliki istraživač*. Zagreb: Alineja.

Đurđević, V. (2002). *Darovito dijete u vrtiću*. U Poticanje darovite djece i učenika. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.

Košta, T. (2009). *Razvoj nastave glazbe u Hrvatskoj u drugoj polovici XIX. stoljeća - promjene u glazbeno-nastavnoj praksi nekad i danas*. Zbornik radova Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, str. 103-116.

La Motte – Haber, H. (1999). *Psihologija glazbe*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Lamza – Posavec, V. (1995). *Javno mnijenje: teorije i istraživanje*. Zagreb: Alinea.

Majsec Vrbanić, V. *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo*. Zagreb: Birotisak d.o.o.

Mesaroš, D., Valić, Lj. (2002). *Poticanje darovitosti kod djece predškolske dobi*. U *Poticanje darovite djece i učenika*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Slunjski, E. i sur. (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Rijeka: Glosa, d.o.o.

Članak u zborniku

Ercegovac – Jagnjić, G., Rončević, S. (2004). Važnost kontinuiranosti nastave glazbene kulture u osnovnim i srednjim školama sa studijima razredne nastave i predškolskoga odgoja., str. 279 – 290. U Bacalja, R. (2004). *Dijete, odgojitelj, učitelj*. Zbornik radova sa znanstveno – stručnog skupa s međunarodnom suradnjom. Sveučilište u Zadru. Stručni odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece.

Markovska, M. (2004). Glazba kao poticaj dječjem stvaralaštvu u dječjem vrtiću., str. 330 – 332. U Bacalja, R. (2004). *Dijete, odgojitelj, učitelj*. Zbornik radova sa znanstveno – stručnog skupa s međunarodnom suradnjom. Sveučilište u Zadru. Stručni odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece.

Šamanić, S. (2004). Strah studenata kao ometajući faktor aktivnog sudjelovanja u realizaciji sadržaja kolegija sviranje., str. 145 – 150. U Bacalja, R. (2004). *Dijete, odgojitelj, učitelj*. Zbornik radova sa znanstveno – stručnog skupa s međunarodnom suradnjom. Sveučilište u Zadru. Stručni odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece.

Mrežna stranica

Bačlija Sušić, B. "Dječje glazbeno stvaralaštvo: stvaralački i autotelični aspekt." Metodčki ogledi: časopis za filozofiju odgoja 25.1 (2018): 63-83.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=317325 (12.7.2019.)

Bačlija Sušić, B. i Sućeska Ligutić, R. (2017). *Poticanje kreativnih sposobnosti učenika glazbenih škola*. Metodčki ogledi: časopis za filozofiju odgoja, Vol. 24 No. 1, 2017.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=284499 (14.9.2019.)

Belajec, S. (2014). *Utjecaj glazbe na dječji razvoj*. <http://www.roditelji.hr/obitelj/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/> (1.8.2019.)

Borota, B. (2016). *Suvremeni pristupi glazbeno darovitoj djeci rane i predškolske dobi*.
<https://www.bib.irb.hr/852954?&rad=852954> (13.8.2019.)

- Brđanović, D. (2015). *Glazbena darovitost i obrazovni sustav*. Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu, Vol. 64 No. 4, 2015. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=225518 (22.9.2019.)
- Habuš Rončević, S. *Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi* // MAGISTRA IADERTINA, 9(1) 2014. <https://hrcak.srce.hr/137253> (12.7.2019.)
- Marić, D. (2017). *Koje su prednosti glazbe u razvoju djece i treba li moje dijete voljeti glazbu?* <http://modernoroditeljstvo.com/djeca/koje-su-prednosti-glazbe-u-razvoju-djece-i-treba-li-moje-dijete-voljeti-glazbu/> (18.8.2019.)
- Miočić, M. (2012). *Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgojitelja*. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=147092 (21.8.2019.)
- Nikolić, L., Ercegovic-Jagnjić, G. (2010). *Uloga glazbenih sposobnosti u glazbenom obrazovanju učitelja primarnog obrazovanja*. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=92180 (19.8.2019.)
- Sekol, I., Maurović, I. (2017). *Miješanje kvantitativnog i kvalitativnog istraživačkog pristupa u društvenim znanostima – miješanje metoda ili metodologija?* https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=273182 (9.9.2019.)
- Svalina, V. (2010). *Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe*. [https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe - Subotica 23.-25.09. 2010.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-25.09._2010.pdf) (21.8.2019.)
- Zajčić, M. (2016). *Uloga odgojitelja u kreiranju glazbenog konteksta*. http://www.djecjivrtic-ivanic.hr/documents/za-roditelje/pedagoski-i-psiholoski-kutic/Uloga_odgojitelja_u_kreiranju_glazbenog_konteksta.pdf (21.8.2019.)
- Winner, E. (2005). *Glazbeno nadarena djeca*. <http://www.cuvarkuca.hr/preporuka/glazbeno-nadarena-djeca/> (13.8. 2019.)

6.PRILOG

6.1. Online anketa

„Poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i predškolske dobi,,

Poštovani,

ovo istraživanje pod nazivom "Poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i predškolske dobi" provodi se za potrebe pisanja diplomskog rada na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Cilj istraživanja je ispitati koliko često i koje glazbeno-stvaralačke aktivnosti potičete u svojoj skupini, što koristite kao poticaj glazbeno-stvaralačkih aktivnosti, kako procjenjujete interes djece za glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svojoj skupini, itd.

Anketni upitnik je u potpunosti anoniman, a rezultati će se koristiti isključivo za potrebe izrade diplomskog rada, stoga Vas molim da na pitanje odgovarate iskreno kako bismo dobili vjerodostojne podatke i time uvid u realnu situaciju. Za ispunjavanje anketnog upitnika bit će Vam potrebno 10 minuta.

Zahvaljujem Vam na suradnji i odvojenom vremenu.

Srdačno, Dora Valter

1.) Spol?

- a) M
- b) Ž

2.) Godine radnog staža?

- a) <5
- b) 6-15
- c) 16-25
- d) 26-35
- e) Više od 36

3.) Dobna skupina djece u kojoj trenutno radite?

- a) Mlađa jaslička skupina (od 1 do 2 godine)
- b) Starija jaslička skupina (od 2 do 3 godine)
- c) Mješovita jaslička skupina (od 1 do 3 godine)

- d) Mlađa vrtićka skupina (od 3 do 4 godine)
- e) Srednja vrtićka skupina (od 4 do 5 godina)
- f) Starija vrtićka skupina (od 5 do 6 godina)
- g) Mješovita vrtićka skupina (od 3 do 6 godina)

4.) Prema Vašem mišljenju, pokazuju li djeca u Vašoj skupini interes za glazbu?

- a) Pokazuju glazbeni interes
- b) Djelomično su zainteresirani
- c) Slabo su zainteresirani za glazbu

5.) Koliko često provodite glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svojoj skupini? (moguće je odabrati više odgovora)

- a) Jednom tjedno
- b) Više od 3 puta tjedno
- c) Na dječju inicijativu
- d) Prema vlastitom nahođenju
- e) Rijetko provodim glazbeno-stvaralačke aktivnosti

6.) Koje od navedenih glazbeno-stvaralačkih aktivnosti provodite u svom radu? (moguće je odabrati više odgovora)

- a) Osluškiivanje, oponašanje, odgonetavanje zvukova
- b) Tjeloglazba (Body - percussion)
- c) Mali orkestar
- d) Pjevani i ritmizirani govor
- e) Ozvučena priča
- f) Slikanje uz glazbu
- g) Variranje tempa, dinamike, karaktera u poznatoj pjesmi ili brojatici
- h) Slušanje glazbe
- i) Improviziranje uz glazbu
- j) Sve navedeno

7.) Za poticaj glazbeno-stvaralačkog interesa, najčešće koristite? (moguće je odabrati više odgovora)

- a) Stručnu literaturu
- b) Ideje spoznate tijekom stručnog usavršavanja
- c) Dječji interes
- d) Ideje drugih odgojitelja

- e) Vlastiti instinkt
- f) Multimediju (CD, video i audio zapise, fotografiranje)
- g) Suradnju s roditeljima/osobama glazbenicima
- h) Vlastita znanja stečena formalno i neformalno

8.) Prema Vašem mišljenju, kako procjenjujete interes djeteta za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti u Vašoj skupini? (moguće je odabrati više odgovora)

- a) Vesele se glazbenim aktivnostima
- b) Sami predlažu nove glazbene aktivnosti
- c) Prihvaćaju moje ideje
- d) Zainteresirani su za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti
- e) Donekle su zainteresirani za provođenje glazbeno-stvaralačkih aktivnosti
- f) Nimalo nisu zainteresirani za glazbeno-stvaralačke aktivnosti

9.) Ima li u Vašoj odgojnoj skupini djece koja pokazuju izniman interes i nadarenost za glazbu?

- a) Da
- b) Ne

10.) Prema Vašem mišljenju, procijenite slažete li se s navedenim tvrdnjama u potpunosti/donekle/nimalo.

- 1) Volim provoditi glazbeno-stvaralačke aktivnosti u svojoj skupini.
- 2) Smatram da su glazbene aktivnosti od nužnog značaja za djecu.
- 3) Profesionalna odgovornost odgojitelja prilikom provedbe glazbenih aktivnosti je velika.
- 4) Odgojiteljev kreativni potencijal utječe na djetetov interes za provođenje glazbeno-stvaralačke aktivnosti.
- 5) Svojim glazbeno-stvaralačkim interesom potičem glazbeno-stvaralački interes kod djece.
- 6) Usavršavanjem i poticanjem vlastitog glazbenog stvaralaštva nadalje potičem dječji glazbeni interes za ovo područje.
- 7) Glazba utječe na dječji cjeloviti razvoj.

UČITELJSKI FAKULTET
DIPLOMSKI RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
Zagreb

Dora Valter

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjavljujem da sam diplomski rad pod nazivom
„Poticanje glazbeno-stvaralačkog interesa djece rane i predškolske dobi“ izradila samostalno.

Svi dijelovi rada koji su u radu citirani ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu su jasno naznačeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.